

KOMISJA EUROPEJSKA

Strasburg, dnia 18.4.2012 r.
COM(2012) 183 final

KOMUNIKAT KOMISJI

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO BANKU CENTRALNEGO, EUROPEJSKIEGO KOMITETU
EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO, KOMITETU REGIONÓW I EUROPEJSKIEGO
BANKU INWESTYCYJNEGO
Wzrost dla Grecji**

KOMUNIKAT KOMISJI

KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY, EUROPEJSKIEGO BANKU CENTRALNEGO, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO, KOMITETU REGIONÓW I EUROPEJSKIEGO BANKU INWESTYCYJNEGO Wzrost dla Grecji

1. WPROWADZENIE

W Grecji trwa obecnie kryzys gospodarczy i społeczny, którego skala we współczesnej Europie jest bezprecedensowa. Aby przezwyciężyć trudności i odbudować skutecznie działającą gospodarkę, konieczne jest wspólne zaangażowanie całego narodu i liderów politycznych – tylko Grecja może być kowalem własnego losu. Przyczyny kryzysu narastały przez lata, dlatego też odwrócenie negatywnych tendencji również musi potrwać. Kryzys na taką skalę wymaga daleko idących zmian w Grecji, aby mogła powstać nowa, dynamiczna i konkurencyjna gospodarka – gospodarka zdolna do generowania trwałego wzrostu, tworzenia zatrudnienia, wspierania spójności społecznej i spełnienia oczekiwań greckich obywateli.

Grecja nie jest z tym olbrzymim wyzwaniem pozostawiona sama sobie. Może czerpać siły i konkretną pomoc ze swojego członkostwa w Unii Europejskiej oraz w strefie euro. Wspieranie Grecji w stojących przed nią wysiłkach wymaga od pozostałych państw UE długoterminowej solidarności. Inne państwa członkowskie oraz instytucje UE wyraźnie ogłosiły, że zamierzają pomóc Grecji oraz zatrzymać ją w strefie euro, dzięki udzieleniu wsparcia, którego skala jeszcze kilka lat temu byłaby niewyobrażalna. Łączna wartość pakietu pomocowego dla Grecji, z uwzględnieniem pożyczek od UE oraz instytucji finansowych, obniżenia wartości wierzytelności inwestorów prywatnych oraz dotacji z funduszy strukturalnych UE i innych źródeł, sięga około 380 mld euro. Odpowiada to 177% PKB Grecji. Jest to pomoc na bezprecedensową skalę (amerykański plan Marshalla na odbudowę powojennej Europy obejmował przekazy o wartości ok. 2,1% PKB państw otrzymujących pomoc).

Tabela 1. Unijne i międzynarodowe wsparcie dla Grecji w ostatnich latach

<u>Różne formy wsparcia unijnego i międzynarodowego (ok. 380 mld euro)</u>	<u>Równowartość: (dane za rok 2011)</u>	<u>W porównaniu:</u>
Pomoc finansowa (pożyczki) 240 mld euro	• 3% PKB UE • 177% PKB Grecji • 33 600 euro na jednego mieszkańca Grecji	• Plan Marshalla łącznie w latach 1948-1951: – ok. 13 mld dolarów (85 % dotacje, 15 % pożyczki) – ok. 5 % PKB USA – ok. 2,1% PKB państw
Udział sektora prywatnego (obniżenie wartości zobowiązań) 100 mld euro		
Finansowanie UE w okresie 2007-2013 (dotacje): > 40 mld euro (w tym 20 mld euro z funduszy strukturalnych i funduszu spójności UE oraz		

20 mld euro w ramach wspólnej polityki rolnej)		otrzymujących pomoc
--	--	---------------------

Kryzys unaoczniał wzajemne powiązania między wszystkimi państwami UE, a szczególnie pomiędzy państwami korzystającymi z tej samej waluty. Integracja gospodarcza, społeczna i polityczna w tak zaawansowanym stadium może funkcjonować tylko pod warunkiem, że wszyscy członkowie są w stanie w pełni sprostać swoim zobowiązaniom. Grecja potrzebuje Unii aby przezwyciężyć kryzys, a UE potrzebuje sprawnie funkcjonującej i dynamicznej Grecji, wypełniającej należycie swoją rolę państwa członkowskiego, wdrażając politykę UE na całym swoim obszarze.

Przez cały czas trwania kryzysu Komisja aktywnie wspierała Grecję, udzielając bezpośredniego wsparcia oraz pośrednicząc w kontaktach z innymi państwami członkowskimi, instytucjami UE oraz wspólnotą międzynarodową, aby opracować bezprecedensowe rozwiązania i osiągnąć trwałe rezultaty w terenie. W całej Komisji zmobilizowano wiele zespołów, które aktywnie współpracują z administracją grecką w Brukseli i Atenach. Aby zapewnić niezbędne wsparcie techniczne, Komisja powołała również specjalną grupę zadaniową ds. Grecji w lipcu 2011 r. Ponadto zadaniem Komisji jest również zwiększone monitorowanie zobowiązań i postępów. Jak pokazuje załącznik do niniejszego komunikatu, działania te zaczynają przynosić wymierne rezultaty i otwierają obiecujące możliwości.

Komisja zdecydowała się wydać niniejszy komunikat, ponieważ obecnie, po wielu miesiącach niepewności, określono podstawy naprawy gospodarczej Grecji. Grecja podjęła ważne kroki w celu zmniejszenia swojego deficytu budżetowego oraz przyjęła nowe polityki podatkowe i gospodarcze. Porozumienie w sprawie drugiego programu dostosowania gospodarczego dla Grecji oraz powodzenie niedawnej operacji redukcji długu sektora prywatnego stwarzają możliwość stworzenia nowej dynamiki i przyspieszenia bardzo potrzebnych reform strukturalnych,

Niniejszy komunikat zainteresuje szerokie spektrum odbiorców:

- obywateli Grecji, ponieważ pokazuje, że w wyniku obecnego kryzysu może powstać bardziej sprawiedliwy, społecznie spójny, wiarygodny i skuteczny system. Grecja ma potencjał do zmiany oraz wiele cennych atutów, które może wykorzystać, jednak całe bezprecedensowo wysokie wsparcie przekazywane obecnie Grecji może przynieść wyniki tylko wtedy, jeśli obywatele Grecji poprą program i będą współpracować z myślą o stworzeniu lepszej przyszłości;
- demokratyczne instytucje Grecji, które wyraziły zgodę na drugi program dostosowania gospodarczego i zadeklarowały jego wdrożenie. Niniejszy komunikat podkreśla potrzebę stworzenia lepszego klimatu wokół programu, poprzez położenie akcentu na szybkie korzyści, które można osiągnąć dzięki pełnemu wdrożeniu wstępnych środków programu;
- inne państwa członkowskie, instytucje UE oraz naszych międzynarodowych partnerów, którzy udzielają Grecji bezprecedensowego wsparcia i którzy pragną zapewnienia, że ich wkłady zostaną dobrze wykorzystane, w sposób który zapobiegnie ponownemu pojawieniu się tych samych problemów.

Celem komunikatu jest podkreślenie pozytywnego wpływu, jaki może przynieść pełne i skuteczne wdrożenie drugiego programu dostosowania gospodarczego¹, poprzez ustanowienie podstaw dla wzrostu, inwestycji i odnowy społecznej. Niniejszy komunikat określa sposoby zmaksymalizowania wpływu wstępnych celów poprzez szybkie działania i wsparcie UE².

Grecję czeka długi proces przemian i dostosowań, jednak wdrożenie tych działań rozpocznie proces naprawy gospodarczej. Opinia publiczna musi rozumieć założenia programu i wiedzieć, jakie wyniki powinny przynieść główne zmiany, aby zyskała ona przekonanie, że ponoszone teraz wyrzeczenia i podejmowane wysiłki przyniosą w przyszłości wymierne rezultaty.

2. HISTORYCZNA SZANSA NA STWORZENIE LEPSZEJ PRZYSZŁOŚCI

Priorytetem Grecji musi być pełna i terminowa realizacja drugiego programu dostosowania gospodarczego. Reformy zawarte w tym programie mają na celu przywrócenie wzrostu gospodarczego i potencjału tworzenia zatrudnienia w greckiej gospodarce oraz usunięcie szkodliwych przepisów, możliwości korupcji i biurokracji, które uniemożliwiają greckim obywatelom i przedsiębiorstwom zaangażowanie się w produktywną działalność. Obecnie nadmierna liczba regulacji oraz słabo działająca administracja publiczna są powodem nieskuteczności działań i nadużywania przywilejów.

Usunięcie najbardziej oczywistych przeszkód dla wzrostu może znacząco poprawić sytuację obywateli i przedsiębiorstw w stosunkowo krótkim czasie. W perspektywie średnioterminowej konieczne są głębsze reformy greckiej administracji publicznej oraz wymiaru sprawiedliwości, aby zapewnić szybsze, bardziej skuteczne postępowania, dużo skuteczniejszy i bardziej sprawiedliwy system poboru podatków, ograniczenie biurokracji oraz większą pewność prawną dla inwestorów i przedsiębiorców zakładających nową działalność.

Reformy uzgodnione w ramach drugiego programu dostosowania gospodarczego mają na celu stworzenie bardziej sprawiedliwego społeczeństwa, w którym wszystkie warstwy społeczne ponoszą odpowiednią część ciężaru dostosowań i wszystkie korzystają na reformach. Skutki znacznego braku równowagi, który narastał w greckiej gospodarce, szczególnie mocno uderzyły w słabsze warstwy społeczne, co sprawia, że potrzeba reform jest jeszcze pilniejsza. Zarówno wewnątrz administracji publicznej oraz poza nią nie można dłużej tolerować osobistych interesów i wykorzystywania swojej pozycji w nieprzejrzystym, biurokratycznym i korupcyjnym systemie. Całe społeczeństwo skorzysta na tych zmianach i zasługuje na lepsze rządy.

2.1. Tak, to da się zrobić!

Grecja osiągnęła już spore postępy i znacząco zmniejszyła swój deficyt publiczny poprzez środki podatkowe i ograniczenie wydatków. Deficyt publiczny został zmniejszony z prawie 16% PKB w 2009 r. do 9,25% PKB w ubiegłym roku. Parlament przyjął wiele nowych ustaw i zakończone zostały wszystkie wstępne działania niezbędne do wejścia w życie drugiego

¹ Pełen tekst programu można znaleźć na stronie:

http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/occasional_paper/2012/pdf/ocp94_en.pdf

² Niniejszy komunikat nie zmienia formalnych decyzji dotyczących Grecji przyjętych w ramach obowiązujących procedur traktatowych w zakresie koordynacji polityki gospodarczej, ani nie wprowadza do nich dodatkowych elementów.

programu dostosowania gospodarczego. Niedawne doświadczenia pokazują, że jeśli cała administracja rządowa koncentruje się na realizacji wyraźnych celów, jest w stanie je osiągnąć.

Droga do odnowy gospodarczej została wyraźnie nakreślona w drugim programie dostosowania gospodarczego. Program ten spowoduje historyczną przemianę i wyposaży Grecję w nowoczesną gospodarkę i struktury rządowe pozwalające spoglądać pewnie w przyszłość. Grecja może czerpać ze swoich wielu atutów – takich jak sektor żeglugi morskiej, potencjał turystyczny, uniwersytety oraz ogólnie dobrze wykształcona siła robocza, jak również ze swojego położenia jako potencjalnego węzła logistycznego i energetycznego w Europie Południowo-Wschodniej.

Szybkie wdrożenie kilku głównych działań będzie miało decydujący wpływ na tworzenie wzrostu i nowych miejsc pracy, pobudzanie konkurencyjności oraz stymulowanie inwestycji. Wyniki będą wymierne i widoczne dla obywateli i przedsiębiorstw w stosunkowo krótkim czasie. Wdrażanie tych działań będzie motorem procesu reform oraz wyraźnym sygnałem, że Grecja zaangażowała się w przeprowadzenie reform. Pomoże to Grecji wydostać się z błędnego koła i skierować gospodarkę na inne tory, gdzie zobowiązania do przeprowadzenia reform procentują odbudową zaufania i wzrostem gospodarczym, co zachęca do dalszych postępów.

Drugi program dostosowania gospodarczego musi zostać zrealizowany w pełni, natomiast w niniejszym komunikacie Komisja uwypukla trzy główne obszary, w których działania podjęte przez władze greckie w 2012 r. mogą przynieść obiecujące rezultaty już w końcu 2012 r. Obszary te obejmują:

• kontrolę nad finansami publicznymi i przychodami, tak aby finanse publiczne stały się z czasem zrównoważone;• dokapitalizowanie banków i wsparcie MŚP w zdobywaniu przystępnych kredytów, aby zapewnić gospodarce realnej dopływ pożyczek;• uwolnienie przedsiębiorczości jako siły napędzającej wzrost – Grecji pilnie potrzebna jest przebudowa otoczenia biznesowego i rynku pracy, aby inwestorzy krajowi i zagraniczni odzyskali zaufanie i podejmowali inwestycje oraz tworzyli miejsca pracy.

2.1.1. Kontrola nad finansami publicznymi – warunek wstępny wzrostu i zatrudnienia

Celem programu jest przygotowanie gospodarki, tak aby stała się bardziej dynamiczna i bardziej sprawiedliwa w perspektywie średnioterminowej. Doświadczenia w innych państwach pokazują, że próby tworzenia wzrostu i zatrudnienia mogą udać się tylko wtedy, jeśli równocześnie opanowany zostanie dług publiczny i przywrócona konkurencyjność. W 2013 i 2014 r. konieczne będą dalsze wysiłki, aby zmniejszyć wskaźnik zadłużenia Grecji do około 117% PKB do 2020 r. Koncentracja na ukierunkowanych ograniczeniach wydatków pozwoli złagodzić wpływ na gospodarkę realną w perspektywie krótkoterminowej. Ponadto zmniejszenie deficytu poprawi płynność greckich przedsiębiorstw, ponieważ mniej krajowych i zagranicznych oszczędności będzie pochłanianych przez rząd. To zwiększy wiarygodność Grecji na rynkach i pozwoli jej na samofinansowanie w opłacalny sposób po zakończeniu etapu oficjalnego finansowania, co z kolei polepszy warunki finansowania dla przedsiębiorstw. Reforma systemu podatkowego i administracji podatkowej, przedstawiona

poniżej w pkt 2.3.2, ma również istotne znaczenie dla odzyskania kontroli nad finansami publicznymi.

Działania w 2012 r. (zob. §1 protokołu ustaleń):

Władze greckie będą musiały określić działania mające na celu uzupełnienie luk budżetowych na lata 2013 i 2014. Działania te powinny się koncentrować na ograniczaniu wydatków.

2.1.2. Dokapitalizowanie banków i wsparcie MŚP w zdobywaniu przystępnych kredytów, aby zapewnić gospodarce realnej dopływ pożyczek

System bankowy Grecji doświadczył znacznego odpływu depozytów, co zaowocowało ograniczonym dostępem do płynności i spowodowało obniżenie wartości jego aktywów. Przełożyło się to na ograniczenie pożyczek dla realnej gospodarki.

Rozwiązanie tego problemu i przywrócenie dopływu środków finansowych do greckich przedsiębiorstw jest niezbędnym warunkiem dla ożywienia gospodarczego. Drugi program dostosowania gospodarczego zapewnia środki finansowe na dokapitalizowanie greckiej bankowości i osiągnięcie dwóch celów: zapewnienie stabilności finansowej i umożliwienie bankom finansowania gospodarki realnej.

Greckie MŚP działają obecnie w bardzo trudnych warunkach: wyniki finansowe 6 na 10 przedsiębiorstw w 2011 r. pogorszyły się w porównaniu z 2010 r., a ponadto liczba miejsc pracy zmniejszyła się o 150 000. Te liczby pokazują, jak bardzo potrzebne są szybkie i ukierunkowane działania mające na celu wsparcie MŚP – wsparcie UE na rzecz utrzymania i rozwoju ich działalności zostało opisane w dalszej części komunikatu.

Aby przeciwdziałać temu zagrożeniu, konieczne będzie wykorzystanie wszelkich dostępnych zasobów, zwłaszcza z funduszy strukturalnych UE³, w celu zasilenia w płynność nowej działalności gospodarczej, wspierającej trwały wzrost i zatrudnienie. Na wsparcie płynności dla MŚP dostępne są już ponad 4 mld EUR z funduszy strukturalnych UE, w postaci instrumentów inżynierii finansowej oraz dotacji. Ponadto utworzony został nowy fundusz gwarancyjny MŚP z budżetem w wysokości 500 mln EUR pochodzącym z funduszy strukturalnych UE. Poprzez efekt mnożnikowy, kwota ta mogłaby pozwolić EBI na udzielenie bankom greckim pożyczek w wysokości 1 mld EUR przeznaczonych na kredyty dla MŚP.

Jednak obecnie środki te nie docierają do greckich MŚP ze względu na zmniejszony popyt na inwestycje, wysokie ryzyko związane z pożyczkami dla MŚP w obecnych warunkach, a w konsekwencji trudności MŚP w otrzymywaniu koniecznego współfinansowania od banków. Zmiany w prawodawstwie UE, umożliwiające współfinansowanie kapitału obrotowego MŚP, muszą dopiero zostać wprowadzone w życie przez władze greckie.

Te przeszkody muszą zostać jak najszybciej usunięte. Ponadto istnieje kilka projektów i programów współfinansowanych z funduszy strukturalnych UE, które mają na celu podniesienie umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i udzielenie wsparcia przy zakładaniu działalności gospodarczej, jak również w zakresie dostępu do programów mikrofinansowania.

³ Aby uzyskać więcej informacji na temat finansowania UE i płynności dla MŚP, zob. pkt 2.2 i 3.2 w załączniku.

Działania w 2012 r.:

Dokapitalizowanie banków powinno zakończyć się do września 2012 r., nie naruszając przy tym ich niezależności gospodarczej.

W kolejnych 8 miesiącach grecki sektor bankowości i administracji powinien przyspieszyć wydatkowanie 4 mld EUR udostępnionych już na finansowanie MŚP. W greckim ustawodawstwie należy uwzględnić zmianę wprowadzoną w unijnych przepisach, umożliwiającą współfinansowanie kapitału obrotowego.

EBI powinien wypłacić MŚP pożyczki zabezpieczone przez fundusz gwarancyjny MŚP o wartości docelowej 160 mln EUR w 2012 r., a następnie 400 mln EUR do końca 2013 r. oraz 440 mln EUR przed rokiem 2015. Ponadto w ciągu 2012 r. EBI zapewni dodatkowe 440 mln EUR dla MŚP, zabezpieczone przez władze greckie.

Zwiększone wsparcie finansowe należy również przeznaczyć na szkolenia z zakresu przedsiębiorczości (ze szczególnym uwzględnieniem nowych innowacyjnych produktów i usług), w tym mentoring, coaching i doradztwo.

2.1.3. Uwolnienie przedsiębiorczości jako siły napędzającej wzrost

Trwałe wyjście z kryzysu będzie wymagało wzrostu w greckim sektorze produkcji. Szacuje się, że reforma rynku produktów i usług mogłaby w perspektywie długoterminowej spowodować zwiększenie PKB Grecji o 13,5%⁴. Uwolnienie przedsiębiorczości od biurokracji i korupcji może wyzwolić tłumiony potencjał wzrostu m.in. w sektorach takich jak turystyka, usługi portowe i przetwórstwo spożywcze. Ułatwi to przywrócenie równowagi w gospodarce w kierunku lepszej wydajności inwestycji i wywozu, a także może spowodować zasadniczy przełom w kierunku działalności o większej wartości dodanej. W tej części komunikatu określono osiem obszarów działania, w których należy osiągnąć postępy przed końcem 2012 r.⁵..

• Przywrócenie konkurencyjności pod względem kosztów

Częścią procesu modernizacji greckiego rynku pracy powinny być środki sprzyjające szybkiemu dostosowaniu jednostkowych kosztów pracy, co pozwoli zwalczać bezrobocie i przywrócić konkurencyjność greckiej gospodarki. Jak uzgodniono w drugim programie dostosowania gospodarczego, środki sprzyjające szybkiemu dostosowaniu jednostkowych kosztów pracy, służące zwalczaniu bezrobocia i przywróceniu konkurencyjności kosztowej greckiej gospodarki powinny mieć na celu, wraz ze środkami już podjętymi, zmniejszenie nominalnych jednostkowych kosztów pracy w przedsiębiorstwach o 15% w latach 2012-2014. Środki te powinny uwzględniać wyniki dialogu społecznego i iść w parze z szerszymi wysiłkami na rzecz wzmocnienia instytucji rynku pracy, usprawniania negocjacji płacowych na wszystkich szczeblach oraz zwalczania zjawiska pracy nierejestrowanej.

Działania w 2012 r. (zob. §4.1 protokołu ustaleń):

Do końca lipca 2012 r. powinien zostać przygotowany harmonogram przeglądu krajowego układu zbiorowego dotyczącego systemu ustalania wynagrodzeń, w konsultacji z partnerami społecznymi. Władze greckie powinny również wcielić w życie środki pozwalające obniżyć

⁴ Fundacja badań gospodarczych i przemysłowych, biuletyn kwartalny nr 2/10, 2010

⁵ Aby uzyskać więcej informacji na temat tych dziedzin, zob. pkt 3 w załączniku.

wysokość składek na ubezpieczenie społeczne wpływających na koszty pracy, w taki sposób, aby nie ucierpiało na tym budżet.

- **Ułatwianie wywozu**

W Grecji odprawa wywozowa i załatwienie formalności celnych trwa średnio 20 dni, podczas gdy średnia dla UE wynosi 10 dni. Szacuje się, że w konsekwencji łączna wartość wywozu jest o około 10% niższa⁶. Należy więc usunąć nieproporcjonalne i często niepotrzebne wymagania w zakresie dokumentów i procedur.

Działania w 2012 r. (zob. §4.2 protokołu ustaleń):

Należy przeprowadzić systematyczny przegląd formalności celnych i procedur odprawy wywozowej. Nadmierne kontrole powinny zostać zlikwidowane, a system kontroli dostosowany do praktyk w pozostałych państwach jednolitego rynku. Po rozpoczęciu procesu uproszczeń dalsze korzyści można osiągnąć dzięki przejściu na rozwiązania z zakresu technologii informacyjno-komunikacyjnych. Ponadto należy skupić wysiłki na przygotowaniu eksporterów do szukania nowych możliwości na obiecujących rynkach.

- **Pobudzanie nowych inwestycji**

Inwestycje w nowe obiekty i projekty odnotowują opóźnienia i obciążone bywają dodatkowymi kosztami wynikającymi z barier natury regulacyjnej i administracyjnej tworzonych przez wiele organów. Przepisy dotyczące zagospodarowania przestrzennego i ochrony środowiska są często wymieniane jako przeszkody dla inwestycji. W największym stopniu dotyczy to przedsiębiorstw prowadzących działalność w sektorze energii, dystrybucji, a także w branży logistycznej i transportowej. Problemy potęgują się w przypadku sporów ze względu na skutek zawieszający wielu działań administracyjnych i prawnych, a także brak personelu lub niskie kwalifikacje pracowników w podstawowych działach administracji. Zakończenie prac nad rejestrem gruntów również ułatwi inwestycje, ponieważ inwestorzy będą chronieni przed sporami prawnymi o własność gruntów. Dla inwestorów zagranicznych w zakresie nowatorskich badań i innowacji problemem jest również dostęp do umiejętności, ze względu na rozbieżności między państwowym systemem oświaty a potrzebami gospodarki opartej na wiedzy.

Działania w 2012 r. (zob. §4.2 protokołu ustaleń):

Należy w pełni wdrożyć niedawno przyjęte przepisy dotyczące przyspieszonych procedur przyznawania zezwoleń na wykonywanie niektórych zawodów i prowadzenie działalności wytwórczej oraz wydawania pozwoleń środowiskowych dla projektów i działań.

Należy podjąć dalsze kroki zmierzające do ułatwienia zakładania nowych przedsiębiorstw – w programie Small Business Act określono jako cel unijny, aby procedura trwała 3 dni, a koszty nie przekraczały 100 EUR. Grecja powinna również stworzyć punkty kompleksowej obsługi zgodnie z wymogami dyrektywy usługowej.

- **Modernizacja zamówień publicznych**

⁶ Źródło: Trading on Time: World Bank Policy Research Working Paper 3909

Zamówienia publiczne stanowią 12% PKB Grecji. Oferenci przystępujący do przetargów publicznych w Grecji czekają na przyznanie zamówienia dwa razy dłużej (prawie rok) niż wynosi unijna średnia. Procedury są nieefektywne i wymagają dużych nakładów: sektor publiczny inwestuje dwukrotnie większą liczbę osobodni w przeprowadzanie postępowań. Każde postępowanie skutkuje średnio dwoma odwołaniami. Sytuacja ta działa na szkodę dostawców i zwiększa koszty. Uniemożliwia ona nabywanie towarów i usług niezbędnych do świadczenia usług publicznych oraz zakończenie prac finansowanych ze środków UE.

Działania w 2012 r. (zob. §2.6 protokołu ustaleń):

Do końca roku należy przeprowadzić radykalną zmianę przepisów dotyczących zamówień publicznych, a nowo utworzony centralny urząd zamówień publicznych powinien osiągnąć pełną zdolność operacyjną. Należy opracować i wdrożyć, najpierw w kilku ministerstwach wydających duże kwoty, plan określający bardziej profesjonalny oraz przejrzysty przebieg procedur zamówień, a następnie wprowadzić sprawdzone praktyki w innych resortach. Znaczne oszczędności można również osiągnąć dzięki rozwojowi e-zamówień, powierzeniu prowadzenia przetargów publicznych centralnym jednostkom zamawiającym oraz częstszemu wykorzystywaniu umów ramowych do zamówień standardowych towarów i usług.

- **Uwolnienie konkurencji i cen**

W czasie kryzysu ceny w wielu sektorach greckiej gospodarki utrzymały się na wysokim poziomie, co dodatkowo zwiększa trudności odczuwane przez konsumentów i przedsiębiorstwa w związku z malejącymi dochodami. Trzeba podjąć zdecydowane działania zmierzające do usunięcia wielu barier regulacyjnych, które utrudniają konkurencję oraz wejście na rynek nowych podmiotów. Obejmuje to dalsze wysiłki w celu zmiany istniejących przepisów, które stwarzają chronione źródła dochodu lub osłaniają zawody regulowane przed konkurencją. Wzrost konkurencji i elastyczność cen są również konieczne do zapewnienia, aby obniżenie kosztów pracy przełożyło się na obniżkę cen, tym samym zmniejszając wpływ na dochód rozporządzalny i gwarantując, że na zmniejszeniu kosztów produkcji skorzysta całe greckie społeczeństwo.

Działania w 2012 r. (zob. §4.2 protokołu ustaleń):

Pełne wdrożenie ustawy w sprawie zawodów regulowanych z 2011 r. powinno zostać zakończone przed końcem roku i połączone z dodatkowymi środkami liberalizacji uwzględnionymi w protokole ustaleń. Konieczne jest również skuteczne wdrożenie przepisów UE w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych. Ocena funkcjonowania otoczenia regulacyjnego w wybranych sektorach gospodarki zostanie zakończona jesienią i będzie podstawą do uchylecia antykonkurencyjnych i uciążliwych przepisów.

- **Konkurencyjny sektor energetyki**

Grecja jest w dużym stopniu zależna od paliw kopalnych (węgiel brunatny jest głównym źródłem energii elektrycznej). Większość wysp pozostaje w izolacji i jest uzależniona od generatorów dieslowych lub elektrowni zasilanych olejem. Ogólna efektywność wytwarzania energii elektrycznej jest jedną z najniższych w Europie. Sektor energii zdominowany jest przez kilka mało wydajnych przedsiębiorstw państwowych, które mają nadal niemal monopolistyczną pozycję na rynku. W przypadku operatorów systemów przesyłowych nie dokonano jeszcze pełnego rozdzielenia elementów działalności. Odbiorcy przemysłowi skarżą

się, że ich konkurencyjność jest zagrożona poprzez ceny energii, które są jednymi z najwyższych w Europie.

Sieci energetyczne i gazowe muszą zostać zmodernizowane. Zmiany w systemie magazynowania gazu oraz modernizacja rurociągów, a także inwestycje w nowe projekty budowy rurociągów, które pozwolą zdywersyfikować źródła gazu, pozwolą Grecji na wykorzystanie jej strategicznego położenia geograficznego i roli bramy do europejskiego rynku gazu. Połączenie sieci energetycznej większych wysp z lądem stałym oraz stworzenie wzajemnych połączeń między mniejszymi wyspami jest warunkiem wstępnym do wdrożenia na szeroką skalę energii wiatrowej i instalacji fotowoltaicznych.

Wzmocnienie sieci przesyłowej na lądzie stałym jest także konieczne, aby włączyć do systemu instalacje wytwarzające energię odnawialną na rynek krajowy oraz umożliwić znaczny eksport energii elektrycznej do innych państw europejskich. Grecja jest naturalnym krajem tranzytowym dla znacznej części gazu pochodzącego z basenów Morza Kaspijskiego i Morza Śródziemnego. Program transeuropejskich sieci energetycznych (TEN-E) oraz proponowany instrument „Łącząc Europę” mogą odegrać znaczącą rolę w skupianiu i finansowaniu wysiłków w tym obszarze. Zapewnienie otwartego i funkcjonującego sektora energetycznego i niedyskryminacyjnego dostępu do jego infrastruktury i sieci jest warunkiem wstępnym pozwalającym przyciągnąć prywatne finansowanie takich inwestycji. Projekty takie jak Helios mogłyby stanowić podstawę dla prawdziwie zintegrowanego europejskiego rynku energii ze źródeł odnawialnych, a równocześnie pomóc greckiej gospodarce w wychodzeniu z zapaści.

Działania w 2012 r. (zob. §4.2 protokołu ustaleń):

Przeprowadzana w tym roku prywatyzacja publicznych przedsiębiorstw gazowniczych i energetycznych zapewni inwestorom sektora prywatnego możliwość wejścia na nowy duży rynek i umożliwi uzyskanie znaczących oszczędności związanych ze wzrostem wydajności w dawnych przedsiębiorstwach państwowych.

Oddzielenie eksploatacji systemu przesyłowego gazu i energii elektrycznej od działalności w zakresie wytwarzania i dostaw przyczyni się do zwiększenia przejrzystości w sektorze oraz ułatwi konkurencję poprzez wejście na rynek nowych podmiotów.

Dzięki pomocy technicznej można będzie zreformować greckie systemy wsparcia na rzecz energii odnawialnej, aby lepszy klimat inwestycyjny sprzyjał rozwojowi bogatych źródeł energii słonecznej i wiatrowej w Grecji.

- **Wydajne usługi transportowe**

W greckim sektorze transportu nastąpiły ważne zmiany, obejmujące utworzenie organu regulacyjnego w sektorze kolejowym, otwarcie transportu drogowego towarów oraz liberalizację okazjonalnych autokarowych przewozów pasażerskich.

Wiele pozostaje jednak jeszcze do zrobienia. Bariery administracyjne i słabości w zarządzaniu uniemożliwiają skuteczną eksploatację portów i lotnisk, co wywiera negatywny wpływ na dwa najważniejsze sektory gospodarki: branżę logistyczną i turystykę. Jeśli chodzi o lotniska i zarządzanie ruchem lotniczym, w krótkim czasie można by udostępnić znaczne dodatkowe zdolności oraz obniżyć koszty operatorów, co zwiększyłoby napływ turystów. Przewozy kolejowe można usprawnić poprzez stworzenie ramowych warunków wejścia na

rynek grecki unijnych operatorów przewozów pasażerskich i uproszczenie procedur w zakresie międzynarodowego ruchu towarowego.

Działania w 2012 r. (zob. §4.2 protokołu ustaleń):

Zakończone powinny zostać prace nad dokumentem strategicznym dotyczącym polityki transportowej (zapowiadany na czerwiec 2012 r.), który określi strategiczne i regulacyjne ramy dla całego sektora transportu. Należy rozdzielić funkcje regulacyjne i operacyjne Greckiego Urzędu Lotnictwa Cywilnego oraz zapewnić środki finansowe na zakup nowoczesnych urządzeń kontroli ruchu lotniczego, nabór wykwalifikowanych kontrolerów ruchu lotniczego oraz kontraktowanie nowoczesnego oprogramowania do przydziału czasowego. Ukończony powinien zostać proces ustanowienia niezależnych organów decyzyjnych w zakresie świadczenia kolejowych przewozów pasażerskich. Należy dokonać przeglądu procedur przekraczania granicy i umów mających na celu usprawnienie ruchu towarowego w korytarzu X oraz zlikwidować zamknięcie granic.

- **Zapewnienie powodzenia programu prywatyzacji**

Program prywatyzacji o wartości 50 mld EUR przewidziany w drugim programie dostosowania gospodarczego powinien przyciągnąć bezpośrednie inwestycje zagraniczne, wprowadzić na rynek nowe podmioty i zwiększyć konkurencję, jak również ułatwić spłatę długu publicznego. Powinien on również otworzyć drogę do skuteczniejszego zarządzania najważniejszymi dla gospodarki przedsiębiorstwami, będącymi obecnie własnością skarbu państwa, jeśli jego wdrażanie będzie oparte na długoterminowej strategii.

Należy stworzyć bardziej spójne ramy prawne dla funkcjonowania kolei, portów i lotnisk, z myślą o ich prywatyzacji. Ramy te powinny doprecyzować, jaką rolę pełnią władze publiczne i podmioty zarządzające infrastrukturą, zapewnić dostęp do infrastruktury bez dyskryminacji, ułatwić rozwój infrastruktury w ramach spójnego systemu transportu oraz zapewnić skuteczne wykorzystanie funduszy strukturalnych i funduszu spójności, a także realizację priorytetów sieci TEN-T.

Działania w 2012 r. (zob. §2.1 protokołu ustaleń):

Należy ustanowić solidne ramy prawne i instytucjonalne dla aktywów infrastrukturalnych, których sprzedaż opóźniła się z powodu barier technicznych i niepewności co do warunków ich eksploatacji. Należy sporządzić pełny wykaz nieruchomości będących własnością skarbu państwa. Należy również przyspieszyć prace nad stworzeniem rejestru gruntów państwowych. Należy zapewnić osiągnięcie planowanych przychodów, tak aby uniknąć luki finansowej w budżecie oraz wzmocnić wiarygodność procesu prywatyzacji jako narzędzia sprzyjającego zdolności obsługi zadłużenia.

2.2. Zwalczanie społecznych skutków kryzysu

Oprócz trzech obszarów działań przedstawionych powyżej, pilnej reakcji wymaga także szybko pogarszająca się sytuacja społeczna w Grecji. Bezrobocie, zwłaszcza wśród młodych ludzi, wzrosło dramatycznie od początku kryzysu, a poziom ubóstwa jest niedopuszczalnie wysoki. Programy dostosowania gospodarczego zostały opracowane w celu odwrócenia tych tendencji poprzez reformę gospodarki, tak by wszyscy mogli skorzystać z przyszłego wzrostu gospodarczego i nowych miejsc pracy.

Kluczowe znaczenie mają dalsze postępy w zakresie redukcji kosztów pracy i poprawy wydajności pracy, co pomoże przywrócić konkurencyjność greckiej gospodarki. Tym niezbędnym staraniami muszą towarzyszyć zdecydowane działania na rzecz zapewnienia sprawiedliwości społecznej i wsparcia najsłabszych grup społeczeństwa.

Te założenia znalazły wyraz w kształcie programu, na przykład poprzez przegląd programów socjalnych w celu zapewnienia, aby były one lepiej dostosowane do potrzeb beneficjentów i w skuteczny sposób chroniły słabsze grupy społeczeństwa; poprzez zapewnienie, aby obniżki emerytur były właściwie ukierunkowane i chroniły najniższe emerytury; przez zwalczanie nadużyć w zakresie świadczeń socjalnych; poprzez obniżenie kosztów opieki zdrowotnej bez obniżania jakości opieki; poprzez większą sprawiedliwość systemu podatkowego; poprzez zwalczanie uchylania się od opodatkowania.

2.2.1. Promowanie zatrudnienia młodzieży i szkoleń dla młodzieży

Komisja aktywnie współpracuje z władzami greckimi w zakresie sposobów rozwiązania problemu wyjątkowo wysokiego poziomu bezrobocia wśród młodzieży. Obejmuje to ponowne przeanalizowanie, w jaki sposób wykorzystywane są w Grecji środki z funduszy strukturalnych UE oraz w jaki sposób pomóc władzom greckim w realokacji przydzielonych środków, tak aby trafiały one do tych projektów, które w najkrótszym czasie przyniosą największe korzyści w zakresie wzrostu i zatrudnienia.

Przygotowywany jest plan działania, który pozwoli skoncentrować się na wyraźnie określonych priorytetowych założeniach polityki i grupach docelowych. Działania, które w natychmiastowy sposób mogą pomóc młodym ludziom bez pracy, mogą otrzymać wsparcie w wysokości ok. 200-250 mln EUR z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach istniejących programów funduszy strukturalnych UE.

Środki te mogą obejmować wsparcie nabywania pierwszych doświadczeń zawodowych lub oferty pracy krótkoterminowej w sektorze prywatnym lub w podmiotach należących do władz lokalnych; rozszerzenie praktyk zawodowych i możliwości stażu dla studentów i absolwentów; promowanie przekwalifikowania zawodowego lub podwyższania kwalifikacji jako części ścieżki wzrostu i rozwoju; pobudzanie przedsiębiorczości, w tym również przedsiębiorczości społecznej; oraz wyjazdy zagraniczne na stypendia lub szkolenia, na przykład poprzez program Leonardo da Vinci oraz Erasmus.

Działania w 2012 r.:

Należy zakończyć prace nad planem działania na rzecz promowania zatrudnienia młodzieży, w tym poprzez szkolenia i przedsiębiorczość, i wdrożyć go przed końcem 2012r.

2.2.2. Aktywna polityka rynku pracy

Publiczne służby ds. zatrudnienia powinny zostać wzmocnione, aby oferowały lepsze, bardziej spersonalizowane usługi dla rosnącej liczby osób bezrobotnych. Potrzebne są bardziej skuteczne i ukierunkowane inwestycje w aktywną politykę rynku pracy, aby wspierać ożywienie gospodarcze skutkujące tworzeniem nowych miejsc pracy. Należy również prowadzić bardziej systematyczną ocenę skuteczności takich środków. Należy dać pierwszeństwo działaniom skierowanym do najsłabszych grup społeczeństwa (niskowykwalifikowanych bezrobotnych, osób przedwcześnie kończących naukę szkolną, osób starszych, długotrwale bezrobotnych, migrantów i mniejszości itp.). Wysiłki zmierzające

do rozwoju umiejętności powinny być ukierunkowane na rozpoznawanie potrzeb sektorów i klastrów i reagowanie na nie, ponieważ w przyszłości mogą stać się one kluczową siłą napędową wzrostu gospodarczego.

Fundusze strukturalne UE mogą wspierać różne programy na rzecz zatrudniania krótkoterminowego, szczególnie te koncentrujące się na potrzebach grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji. Mogą one także zapewniać tymczasową pomoc gospodarczą i stać się szansą dla osób najbardziej dotkniętych przez kryzys na rozwinięcie swoich umiejętności i pozostanie na rynku pracy.

Ponadto władze greckie mogłyby posłużyć się obecnie niewykorzystanym potencjałem gospodarki społecznej dzięki środkom z Europejskiego Funduszu Społecznego, który w znacznym stopniu wspiera tworzenie nowych miejsc pracy i może zaradzić rosnącemu zapotrzebowaniu na usługi społeczne.

Działania w 2012 r.:

Należy bardziej efektywnie wykorzystywać dostępne środki z Europejskiego Funduszu Społecznego, aby ustanowić w pełni operacyjne ramy dla wspierania gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych, a także kluczowe mechanizmy napędzające ożywienie gospodarcze skutkujące tworzeniem nowych miejsc pracy oraz zaspokoić różnorodne potrzeby integracyjne grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji.

2.2.3. Inwestycje w kształcenie i szkolenie

Aby umożliwić Grecji powrót na ścieżkę wzrostu gospodarczego i pełne wykorzystanie swojej przewagi konkurencyjnej, należy poprawić adekwatność, jakość i atrakcyjność początkowego etapu kształcenia i szkolenia zawodowego. Przedsiębiorstwa i instytucje oświatowe należy zachęcać do współpracy, tak aby zapewnić młodym ludziom kończącym kształcenie i szkolenie umiejętności i kompetencje wymagane z punktu widzenia gospodarki, zarówno pod względem szans na zatrudnienie, jak i przedsiębiorczości. Powinno to również obejmować stworzenie elastycznych możliwości przechodzenia z kształcenia ogólnego do zawodowego oraz z początkowego etapu kształcenia i szkolenia zawodowego do dalszego uczenia się i szkolnictwa wyższego.

2.3. Tworzenie nowoczesnej administracji publicznej

Reforma Grecji musi rozpocząć się od modernizacji krajowej administracji publicznej. Obecnie państwu greckiemu brakuje zdolności do wdrażania polityki, zarządzania finansami publicznymi, pobierania podatków, otwarcia rynków na konkurencję, poprawienia skuteczności i innowacyjności funkcjonowania zamówień publicznych, opłacenia dostawców, czy zapewnienia swoim obywatelom terminowej kontroli sądowej. Złożoność i brak przejrzystości na wszystkich szczeblach tworzą możliwości korupcji, która podważa zaufanie obywateli do systemu i szkodzi jego skuteczności. Poprawa tych elementów stworzy podstawy dla odbudowania umowy społecznej między obywatelami i państwem, która będzie opierała się na przejrzystości, zaufaniu i solidarności. Integralną częścią tej umowy jest przywrócenie zaufania do urzędowych danych statystycznych.

2.3.1. Reforma administracji publicznej

Struktura i metody pracy administracji publicznej w Grecji wymagają zasadniczej reformy. Istnieje potrzeba wyraźnego podziału głównych kompetencji politycznych, w celu

zagwarantowania rozliczalności i przezwyciężenia inercji oraz wyeliminowania obecnego rozproszenia odpowiedzialności za poszczególne aspekty tej samej polityki między różne ministerstwa i urzędy. Do wdrożenia kompleksowych procesów reformy niezbędna jest silna koordynacja międzyresortowa. Reformy są konieczne również po to, aby poprawić funkcjonowanie i organizację poszczególnych greckich ministerstw i usług publicznych. Wszystkie zasady spójności i efektywności, będące podstawą reformy administracji na szczeblu centralnym, muszą być odzwierciedlone na poziomie lokalnym i regionalnym.

UE wyraźnie wspiera program reform administracyjnych w Grecji, w szczególności za pośrednictwem Europejskiego Funduszu Społecznego i budżetu w wysokości 505 mln EUR. Reforma administracji publicznej stanowi również zasadniczy aspekt drugiego programu dostosowania gospodarczego⁷.

Działania w 2012 r. (zob. §2.6 protokołu ustaleń):

Utworzona na początku 2012 r. grupa sterująca wysokiego szczebla, pod przewodnictwem premiera, która ma nadzorować i monitorować wdrażanie reform administracyjnych, powinna rozpocząć działalność tak szybko, jak to możliwe. Należy również ustanowić stabilną strukturę koordynacji międzyresortowej. W każdym ministerstwie powinny zostać stworzone działające według wspólnych zasad struktury horyzontalne, odpowiedzialne za wdrażanie odpowiednich procedur w zakresie budżetu, kontroli finansów, kontroli wewnętrznej, czy zarządzania zasobami ludzkimi.

Należy pilnie przyjąć i realizować harmonogram działań w zakresie reformy administracyjnej na szczeblu regionalnym i lokalnym. Przyspieszenie wdrożenia finansowanego przez EFS programu reformy administracyjnej jest kluczowe dla osiągnięcia terminowej realizacji celów.

2.3.2. Reforma podatkowa, administracja podatkowa i zarządzanie finansami publicznymi

Grecki system podatkowy pilnie wymaga wprowadzenia zmian. Struktura podatków, zarówno bezpośrednich, jak i pośrednich – w tym podatku od nieruchomości – mogłaby zostać ulepszona, co lub stanowiłoby wsparcie dla stabilności i wzrostu. Szeroko zakrojone zwolnienia, szczególne przepisy i systemy preferencyjne nie tylko wpłynęły na zmniejszenie podstawy opodatkowania, ale również zwiększyły złożoność systemu, trudności w zarządzaniu nim i przestrzeganiu jego wymogów. Większa złożoność, zwolnienia i odstępstwa sprzyjają powszechnemu unikaniu zobowiązań podatkowych i nadużyciom oraz przyczyniają się do uchylania się od opodatkowania i korupcji, co w rezultacie przynosi ogromne straty dochodów państwowych, a także stanowi zagrożenie dla rentowności przedsiębiorstw. Reforma podatkowa powinna zatem również poprawić jakość przepisów podatkowych, administracji podatkowej i stopnia przestrzegania przepisów podatkowych.

Należy podejmować nieustanne wysiłki mające na celu zwiększenie zdolności greckiej administracji podatkowej w zakresie poboru podatków należnych od wszystkich grup społecznych. W celu poprawy ram zarządzania oraz niezależności administracji podatkowej należy podjąć skuteczne środki. Ponadto należy zapewnić trwałość osiągniętych postępów w usprawnianiu krajowej rachunkowości budżetowej. Uchybienia w tych obszarach były kluczowymi czynnikami, które wpłynęły na pogorszenie się sytuacji budżetowej Grecji.

⁷

Aby uzyskać więcej informacji na temat reformy administracji publicznej, zob. sekcja 3.6 załącznika.

Równie ważne jest usprawnienie administracji podatkowej oraz ograniczenie zjawiska uchylania się od opodatkowania, co ma zapewnić, że ciężar dostosowań jest rozłożony w sprawiedliwy sposób.

Tymczasem grecka administracja podatkowa musi pilnie dokonać zwrotu 700 mln EUR zaliczek na poczet podatku VAT wpłaconych przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność wywozową. Opóźnienia w tych płatnościach, które zależą od uznaniowych kontroli dokonywanych przez poszczególnych urzędników podatkowych, poważnie szkodzą borykającym się z trudnościami przedsiębiorstwom.

Należy również zwiększyć przejrzystość w zarządzaniu funduszami publicznymi oraz w zwalczaniu nadużyć finansowych i korupcji.

Działania w 2012 r. (zob. §2.3 i §2.4 protokołu ustaleń):

W nadchodzących miesiącach należy starannie przygotować kompleksową reformę systemu podatkowego, tak aby była ona maksymalnie efektywna i sprzyjająca wzrostowi.

Należy również zintensyfikować działania w zakresie poboru zaległych podatków, jak również kontroli zamożnych osób fizycznych, a jednocześnie podjąć wysiłki w celu zasadniczego uproszczenia ram prawnych i proceduralnych opodatkowania, korzystając z udzielanej pomocy technicznej.

Grecja powinna także przyjąć strategię zwalczania nadużyć finansowych, obejmującą dochody i wydatki publiczne.

2.3.3. Reforma opieki zdrowotnej i systemu emerytalnego

Dla zachowania powszechnego dostępu do usług w zakresie opieki zdrowotnej oraz poprawy ich jakości przy znacznie większej dyscyplinie budżetowej, Grecja musi znaleźć sposoby ograniczenia nakładów przy jednoczesnym zwiększeniu ogólnej wydajności systemu. Jest to niezbędne do podniesienia ogólnej jakości usług świadczonych w ramach publicznej opieki zdrowotnej, w tym poprzez rozwiązanie problemu nierówności w dostępie do tych usług i zmniejszenie rozproszenia, jakim charakteryzuje się zarządzanie i administrowanie systemem.

Do osiągnięcia tych celów przyczyni się bardziej odpowiedzialne korzystanie z usług i rozwiązań w zakresie opieki zdrowotnej, w szczególności dzięki ograniczeniu wydatków i marnotrawstwa związanego ze sprzętem medycznym i produktami farmaceutycznymi. Można tego dokonać poprzez wprowadzenie bardziej przejrzystego i profesjonalnego systemu recept i zamówień w sektorze opieki zdrowotnej (Grecja wdraża system e-recept, a ostatnio odbyło się pierwsze e-aukcje na produkty farmaceutyczne). Wyważenie długoterminowych potrzeb w zakresie zasobów ludzkich, ze szczególnym naciskiem na szkolenie i utrzymanie w systemie podstawowej opieki zdrowotnej pracowników służby zdrowia i personelu pielęgniarskiego będzie istotne dla stabilności systemu opieki zdrowotnej.

W 2010 r. Grecja uchwaliła jedną z najambitniejszych reform systemu emerytalnego w UE. Reforma ta będzie stanowić podstawę dla długoterminowej stabilności greckiego systemu emerytalnego.

Ponieważ średnie trwanie życia w momencie narodzin znacznie się wydłużyło w ciągu ostatnich dziesięciu lat - w 2010 r. osiągnęło ono poziom 78,4 lat w przypadku mężczyzn i 82,8 lat w przypadku kobiet (wskaźniki dla UE-27 w 2008 r. wynosiły odpowiednio: 76,4

i 82,4 lata), wpływ starzenia się na system opieki zdrowotnej i system emerytalny powinien stanowić istotny element procesu reform.

Działania w 2012 r. (zob. §2.7 i §2.8 protokołu ustaleń):

Grecja powinna dążyć do wdrożenia kompleksowego zestawu środków służących: i) usprawnieniu zarządzania systemem opieki zdrowotnej przy jednoczesnym ograniczeniu rozdrobnienia i kosztów administracyjnych; ii) zmniejszeniu wydatków na produkty farmaceutyczne w wyniku zmian cen, zmian w systemie recept i refundacji kosztów leków, jak również poprzez propagowanie leków generycznych; iii) scentralizowaniu zamówień; iv) opracowaniu kompleksowego i jednolitego systemu e-zdrowia w celu poprawy monitorowania, przejrzystości i efektywności systemu opieki zdrowotnej; oraz v) stworzeniu instrumentu planowania zasobów ludzkich w celu określenia długoterminowych potrzeb w zakresie pracowników służby zdrowia. Są to niezbędne kroki w kierunku stworzenia krajowej służby zdrowia rzeczywiście gwarantującej równość, sprawiedliwość, efektywność oraz jakość usług i wydatków.

Reforma systemu emerytalnego powinna zostać sfinalizowana reformą dodatkowych i uzupełniających programów emerytalnych i wyeliminowaniem nadużyć dotyczących rent inwalidzkich.

2.3.4. Reforma systemu sądowego

Grecki system sądowy również wymaga reformy, gdyż w porównaniu z normami międzynarodowymi jest wysoce niewydajny. Obywatele i przedsiębiorstwa muszą mieć pewność co do tego, że system sądowy będzie oferować efektywne rozwiązania oraz chronić ich prawa. Grecki system sądowy charakteryzuje się złożonymi procedurami prowadzącymi do nadmiernych opóźnień w rozpatrywaniu spraw (znacznie powyżej średniej statystycznej dla państw będących członkami OECD) oraz znaczną liczbą spraw zaległych, mimo stosunkowo dużej liczby sądów i sędziów w stosunku do wielkości populacji tego kraju. Określone w drugim programie dostosowania gospodarczego środki reformy systemu sądowego mogą w istotny sposób przyczynić się do ożywienia gospodarczego poprzez pobudzenie spożycia prywatnego, inwestycji zagranicznych i krajowej przedsiębiorczości.

Działania w 2012 r. (zob. §4.5 protokołu ustaleń):

Grecja powinna dążyć do: i) zamknięcia istniejących zaległych spraw w sądach (sprawy podatkowe, cywilne i handlowe); ii) zachęcania osób prywatnych i przedsiębiorstw do korzystania z alternatywnych sposobów rozstrzygania sporów takich jak mediacja, tak aby zmniejszyć obciążenie urzędników sądowych; iii) wprowadzenia rozwiązań z zakresu systemu e-sprawiedliwości iv) przeglądu greckiego kodeksu postępowania cywilnego; oraz v) przyjęcia i wdrożenia strategii zwalczania korupcji.

2.3.5. Poprawa koordynacji wewnętrznej

Drugi program dostosowania gospodarczego określa pełny harmonogram, który będzie realizowany przez władze greckie. Stanowi on również „masę krytyczną”, niezbędną do zapewnienia, że realizacja reform strukturalnych w Grecji będzie procesem samonapędzającym się.

Obecnie jednak w greckim rządzie brakuje centralnego ośrodka odpowiedzialnego za koordynację i monitorowanie procesu reform. Mechanizm ten będzie potrzebny, aby zapewnić prawidłowy przebieg tych reform i ułatwić przejrzystą i efektywną kontrolę rządu nad całym procesem. Będzie on stanowić podstawę dla rządowej i parlamentarnej kontroli nad przebiegiem procesu oraz umożliwi skorygowanie jakichkolwiek odchyleń. Przyczyni się on również do stworzenia niezależnego potencjału do kształtowania i wdrażania reform strukturalnych.

W celu poprawy jakości urzędowych statystyk udzielana jest pomoc techniczna za pośrednictwem wspólnego ogólnego planu działań dla Grecji w zakresie statystyki (ang. *Joint Overall Statistical Greek Action Plan, JOSGAP*).

Działania w 2012 r. (zob. §5 protokołu ustaleń):

Należy utworzyć mechanizm monitorowania i koordynacji reform strukturalnych, który powinien osiągnąć pełną zdolność operacyjną w połowie 2012 r.

3. UNIA EUROPEJSKA MOŻE POMÓC

3.1.1. Uruchomienie funduszy UE

Środki dostępne w ramach funduszy UE stanowią silny bodziec stymulujący gospodarkę⁸. W ramach funduszy strukturalnych i spójności na lata 2007-2013 alokowano kwotę ponad 20 mld EUR, a dalsze 21 mld udostępniono w ramach wspólnej polityki rolnej. Wykorzystano jednak mniej niż połowę środków z funduszy strukturalnych i spójności, możliwość poprawy absorpcji istnieje także w odniesieniu do funduszy na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Oznacza to, że istnieje znaczny niewykorzystany potencjał, który w krótkim czasie może przyczynić się do zwiększenia popytu i inwestycji oraz stworzenia miejsc pracy, jednocześnie formując podstawy dla trwałego wzrostu gospodarczego w przyszłości.

Wspólnie z władzami greckimi Komisja określiła kilka priorytetowych projektów, które mogą dać bezpośredni impuls dla wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Komisja zaproponowała również utworzenie instrumentu podziału ryzyka w celu zwiększenia prywatnych inwestycji w duże projekty w zakresie infrastruktury. Instrument ten może być istotnym katalizatorem dla kluczowych projektów, takich jak koncesje na budowę autostrad i większe inwestycje w zakresie gospodarowania odpadami.

Działania w 2012 r. (zob. §4.3 protokołu ustaleń):

Grecja powinna kontynuować działania na rzecz realizacji celów dotyczących absorpcji środków z funduszy strukturalnych i spójności, przedłożenia wniosków dla dużych projektów oraz stopniowego zmniejszenia stosowania nieukierunkowanych środków pomocy państwa de minimis. Powinna również dalej realizować działania na rzecz uproszczenia zarządzania funduszami UE poprzez usunięcie zbędnych obciążeń administracyjnych, jednocześnie zapewniając stabilne ramy wdrożenia.

⁸ Aby uzyskać więcej informacji na temat finansowania UE, zob. sekcja 2.2 i 2.3 załącznika.

Przygotowania techniczne do wdrożenia instrumentu podziału ryzyka muszą przebiegać sprawnie, tak aby jego uruchomienie nastąpiło tak szybko, jak to możliwe, po osiągnięciu porozumienia politycznego przez Parlament Europejski i Radę.

Grecja powinna sfinalizować umowę w sprawie niezbędnej restrukturyzacji koncesji na budowę autostrad, aby zapewnić ich rentowość ekonomiczną.

Liczba projektów objętych zawartymi umowami – a zwłaszcza 181 projektów priorytetowych – powinna znacznie i szybko wzrosnąć, tak aby zapewnić ich realizację przed końcem roku 2015.

3.1.2. Pomoc techniczna/Grupa Zadaniowa ds. Grecji

Komisja Europejska, poprzez specjalnie utworzoną Grupę Zadaniową ds. Grecji, która podlega przewodniczącemu Barroso, będzie w dalszym ciągu wspierać państwo greckie w opracowywaniu i mobilizowaniu pomocy technicznej niezbędnej do wdrożenia tak ambitnych reform.

Grupa zadaniowa rozpoczęła już ścisłą współpracę z władzami greckimi w celu określenia potrzeb, a także wykorzystania wiedzy eksperckiej z innych państw członkowskich i organizacji międzynarodowych w zakresie absorpcji środków z funduszy strukturalnych, administracji podatkowej i zarządzania finansami publicznymi, w tym zwalczania nadużyć finansowych, przemytu i korupcji, reformy administracji publicznej, otoczenia biznesowego, reformy systemu sądowego i reformy opieki zdrowotnej. W procesie tym biorą udział liczne państwa członkowskie, oddając do dyspozycji władz greckich swoich wiodących specjalistów.

Komisja regularnie będzie przedstawiać sprawozdania dotyczące wykonania drugiego programu dostosowania gospodarczego oraz postępu prac specjalnej Grupy Zadaniowej ds. Grecji.

4. PODSUMOWANIE

Transformacja gospodarcza Grecji nie dokona się w jeden dzień, ale już w roku 2012 można oczekiwać znaczących zmian. Realizacja dogłębnych reform strukturalnych i zaradzenie ugruntowanym na przestrzeni czasu zaburzeniom równowagi będzie wymagała czasu, ale działania przedstawione w niniejszym komunikacie powinny utorować drogę do ożywienia gospodarczego i bardziej dynamicznego, nowoczesnego, innowacyjnego, zrównoważonego i sprawiedliwego państwa greckiego.

Wyzwań jest wiele. Grecja musi przekształcić dużą część swojej administracji publicznej oraz zwiększyć swoją atrakcyjność dla inwestorów i przedsiębiorców. Niezbędne jest także przywrócenie dogłębnej równowagi greckiej gospodarki i skierowanie jej ku działalności bardziej produktywnej, opartej na konkurencji i innowacyjnych produktach i usługach o wysokiej wartości dodanej. Należy zreformować grecki rynek pracy, tak aby kapitał ludzki był wykorzystywany i rozwijany, a rynek zapewniał większe i lepsze możliwości zatrudnienia oraz przywrócenia konkurencyjności. Utrzymanie warunków do skutecznego i konstruktywnego dialogu społecznego także powinno przyczynić się do pomyślnych wyników procesu reformy.

Grecja poczyniła już duże postępy, znacznie zmniejszając nierównowagę fiskalną, ograniczając wydatki i zwiększając dochody podatkowe. Drugi program dostosowania gospodarczego zapewnia odpowiednie ramy umożliwiające kontynuację tej transformacji. Po okresie nieźrównoważonej polityki i spadku konkurencyjności, Grecja będzie mogła rozpocząć nowy etap dzięki zdecydowanym krokom mającym na celu opanowanie deficytu i zadłużenia publicznego oraz uruchomienie potencjału swojej gospodarki. Pełne wdrożenie programu, również poprzez wykorzystanie istniejących unijnych instrumentów wsparcia, stworzy podwaliny pod przyszły wzrost gospodarczy, zatrudnienie i spójność społeczną, spowoduje odbudowę zaufania do greckiej gospodarki w kraju i za granicą oraz stworzy bardziej sprawiedliwe społeczeństwo dla tych, którzy zostali najbardziej dotknięci kryzysem. Sukces tego procesu ostatecznie zależy od Grecji. Solidarność, jaką pokazują pozostałe państwa UE oraz instytucje europejskie przez cały czas trwania kryzysu wyraża się w bardzo konkretny sposób: poprzez udostępnienie znacznych środków finansowych i fachowej wiedzy w celu wsparcia obecnego procesu transformacji. W niniejszym komunikacie podkreślono kluczowe działania, jakie należy podjąć w nadchodzących tygodniach i miesiącach w celu wykazania, że niekorzystną sytuację można odwrócić, a rzeczywiste zmiany mogą przynieść korzyści wszystkim obywatelom Grecji.

ZAŁĄCZNIK

W niniejszym załączniku Komisja określa w sposób bardziej szczegółowy zakres wsparcia udostępnionego na szczeblu UE:

- sekcja 1 przedstawia skutki kryzysu w Grecji.
- w sekcji 2 bliżej opisano wsparcie finansowe z budżetu UE oraz wyjaśniono, w jaki sposób zasady ogólne zostały dostosowane do szczególnej sytuacji Grecji.
- w sekcji 3 wyjaśniono, w jaki sposób kluczowe polityki UE mogą przyczynić się do wspierania wzrostu i zatrudnienia w Grecji oraz określono, co Grecja powinna zrobić, aby wykorzystać ich potencjał. Wyniki we wszystkich tych obszarach będą się zwiększać w miarę wprowadzania w życie reform strukturalnych drugiego programu dostosowania gospodarczego i pojawiania się zapoczątkowanych przez nie zmian w gospodarce.

1. SKUTKI KRYZYSU W GRECJI

Spoglądając wstecz, oczywiste jest, że wysokie tempo wzrostu PKB Grecji, o średnio 4% rocznie, odnotowane w dziesięcioleciu poprzedzającym kryzys, było niemożliwe do utrzymania. Oparte ono było na wzroście realnych wynagrodzeń niepopartym wzrostem wydajności, nadmiernym wzroście akcji kredytowej, niskich realnych stopach procentowych oraz luźnej polityce budżetowej. Wyniki krótkoterminowe maskowały wiele poważnych braków greckiej gospodarki, w szczególności niską konkurencyjność i wydajność, niesprzyjające otoczenie biznesowe, słabe nakłady inwestycyjne sektora prywatnego i publicznego, skomplikowany i przestarzały system podatkowy oraz nieskuteczny system sądowy.

Przez ten okres narastały niebezpieczne zaburzenia równowagi. Dynamiczny wzrost popytu w połączeniu z niskim poziomem konkurencyjności zewnętrznej doprowadziły do szybkiego wzrostu nierównowagi zewnętrznej. Konkurencyjność pogorszyła się o 10-20% między 2000 r. a 2009 r. Deficyt obrotów bieżących wzrósł do 14% PKB do roku 2008. Nierównowaga budżetowa wzrosła i utrzymywała się na wysokim poziomie, ponieważ nadmiernych wydatków nie równoważyły wyższe przychody. Deficyt budżetowy od momentu wprowadzenia euro stale przekraczał 3% PKB, a w 2009 r. wzrósł do prawie 16% PKB.

Te zaburzenia równowagi sprawiały, że kraj był bardzo narażony na globalne pogorszenie koniunktury gospodarczej, i doprowadziły do bardzo znaczącego wzrostu długu publicznego, zagrażającego możliwości finansowania greckiej gospodarki. Dług publiczny wzrósł do 129% PKB w 2009 r. z około 100% w roku 2000. Spread obligacji osiągnął rekordową wysokość, ponieważ rynki straciły wiarę w zdolność greckiej gospodarki i rządu do spłaty swoich długów, co doprowadziło do kryzysu zadłużeniowego.

Problemy potęgowały się, a wprowadzenie działań naprawczych opóźniało się ze względu na fakt, że rządowe prognozy budżetowe oraz urzędowe dane statystyczne nie pokazywały rzeczywistych rozmiarów problemu. W 2009 r., kiedy skala problemu została oficjalnie uznana przez rząd powołany w październiku, prognozy deficytu publicznego zostały skorygowane w górę o 6 punktów procentowych PKB.

W Grecji trwa obecnie bardzo głęboka recesja, będącą konsekwencją szybkiego dostosowania gospodarczego. PKB spadło o ponad 11% od początku kryzysu i oczekuje się, że w 2012 r. nadal będzie się zmniejszać. Częściowo ten regres w działalności gospodarczej był nieunikniony ze względu na nie zrównoważony wzrost przed kryzysem. Jednakże popyt zewnętrzny był mniejszy niż przewidywano, a niewystarczające wdrożenie reform strukturalnych, a także polityczna i społeczna niestabilność, w połączeniu z niedoborami płynności wynikającymi z ucieczki kapitału, również pogłębiły kryzys gospodarczy. Ewentualny powrót do dodatniego wzrostu w roku 2014 r. zależy w dużej mierze od działań podejmowanych w nadchodzących tygodniach i miesiącach.

Společne skutki tego kryzysu są poważne. W ciągu ostatnich dwóch lat drastycznie wzrosło bezrobocie, które wynosi obecnie 17,7% (średnia roczna na 2011 r.). Ostatnie prognozy pokazują, że bezrobocie może wzrosnąć do ponad 20% w 2012 i 2013, zanim zacznie spadać. Długotrwale bezrobocie wzrosło do 9,1% ludności aktywnej zawodowo i mało prawdopodobne jest, aby osiągnęło już swój szczyt. Grecja doświadczyła jednego z najgwałtowniejszych ostatnich wzrostów liczby bezrobotnych gospodarstw domowych w Europie. Kryzys szczególnie uderzył w młodych ludzi. Bezrobocie wśród młodzieży wynosiło w listopadzie 2011 r. 48%, czyli było dwa razy wyższe niż dwa lata wcześniej. W trzecim kwartale 2011 r. około 45% osób bezrobotnych w wieku od 15 do 24 lat było długotrwale bezrobotnych, w porównaniu z 30% dwa lata wcześniej.

Już przed kryzysem wskaźnik ubóstwa w Grecji był jednym z najwyższych w UE, a głęboka recesja gospodarcza spowodowała wzrost poziomu ubóstwa oraz społecznego i mieszkaniowego wykluczenia, a także uderzyła w dochód rozporządzalny. Wzrasta liczba bezdomnych wśród rodzin z dziećmi oraz wśród młodzieży, a także wśród rosnącej rzeszy nielegalnych migrantów, co jeszcze bardziej nasila problemy.

2. W JAKI SPOSÓB UE WSPIERA GRECJĘ?

2.1. Pierwszy i drugi program dostosowania gospodarczego – programy reform gospodarczych

UE i wspólnota międzynarodowa szybko wkroczyły z pomocą dla Grecji po ujawnieniu prawdziwej skali kryzysu w 2010 r. Wsparcie przybrało formę dwóch ambitnych programów dostosowania gospodarczego, przyznających znaczną pomoc finansową pod warunkiem podjęcia szeroko zakrojonych i długotrwałych działań w celu ustabilizowania finansów publicznych, przywrócenia stabilności finansowej i wdrożenia reform strukturalnych pobudzających wzrost gospodarczy.

Pierwszy program dostosowania gospodarczego, wdrożony w maju 2010 r., obejmował pakiet kredytów w wysokości 110 mld EUR, z czego wypłacono 73 mld EUR. Drugi program dostosowania gospodarczego przyjęto w marcu 2012 r., z pakietem kredytów w wysokości 130 mld EUR, stanowiących uzupełnienie kwot nie wypłaconych w ramach pierwszego programu.

Pierwszy program dostosowania gospodarczego przyniósł już bardzo istotną konsolidację fiskalną. Środki wdrożone od początku kryzysu osiągają łącznie wysokość ponad 20% PKB, co stanowi jedną z największych korekt budżetowych w historii krajów UE. Podjęte działania były dotkliwe, ale niezbędne i obejmowały obniżenie wynagrodzeń i emerytur w sektorze publicznym, zwiększanie podatków, jak również reformy rynku pracy, w tym wprowadzenie odrębnych wynagrodzeń minimalnych dla młodzieży i długotrwale bezrobotnych.

Postępy w osiąganiu ambitnych celów pierwszego programu dostosowania gospodarczego były nierównomierne, chociaż podjęto znaczne wysiłki. Deficyt budżetowy ograniczono z niemal 16% PKB w 2009 r. do 9,25% PKB w zeszłym roku, przy czym deficyt obrotów bieżących obniżył się o 4 punkty procentowe w latach 2009 -2011 do poziomu nieco powyżej 10% PKB.

W tym kontekście pomoc państwa dla sektora bankowego w Grecji – wraz z interwencjami Europejskiego Banku Centralnego i greckiego Narodowego Banku Centralnego – przyczyniła się do stabilizacji greckiej gospodarki, zapewniając dalsze funkcjonowanie systemu i powalając uniknąć całkowitego załamania systemu finansowego, które mogłoby jeszcze bardziej zaszkodzić całej gospodarce, w tym deponentom.

W lutym 2012 r. osiągnięto porozumienie w sprawie nowego ambitnego **drugiego programu dostosowania gospodarczego** dla Grecji. W latach 2013-2014 konieczna będzie dalsza korekta budżetowa w wysokości około 5,5% PKB, aby wprowadzić dług publiczny na stabilniejsze tory. Korekta budżetowa będzie dotyczyła głównie ograniczeń po stronie wydatków budżetu w celu zmniejszenia niekorzystnego wpływu na potencjalny wzrost greckiej gospodarki. Oszczędności będą pochodziły przede wszystkim z uproszczenia i lepszego ukierunkowania świadczeń socjalnych, przy jednoczesnym zachowaniu podstawowej ochrony socjalnej dla najsłabszych grup społeczeństwa.

Drugi program dostosowania gospodarczego kładzie większy nacisk na reformy strukturalne napędzające wzrost. Reforma podatkowa, która ma zostać opracowana w nadchodzących miesiącach, powinna uprościć system podatkowy i uczynić go bardziej efektywnym i sprzyjającym wzrostowi, poprzez obniżenie kosztów przestrzegania przepisów przez przedsiębiorstwa i osoby fizyczne, a także zlikwidowanie ulg i systemów preferencyjnych. Reforma będzie dotyczyła wszystkich rodzajów podatków bezpośrednich i pośrednich (podatek dochodowy od osób fizycznych, podatek od osób prawnych, VAT, podatek od nieruchomości, jak również składki na ubezpieczenie społeczne płacone przez pracodawców). Poprzez rozszerzenie podstawy podatkowej reforma pozwoli na obniżenie wysokich marginalnych stawek podatków od zatrudnienia. Jest to jeden z kluczowych obszarów, w którym Komisja, we współpracy z MFW i kilkoma państwami członkowskimi, zapewnia pomoc techniczną w celu wsparcia władz greckich w przebudowie przestarzałego systemu i zastąpieniu go wydajnym nowoczesnym systemem podatkowym.

Po tym, jak walka z uchylaniem się od opodatkowania i bardziej sprawiedliwy system podatkowy zaczną przynosić wyniki, pomogą one w osiągnięciu szerszej akceptacji społecznej dla programu dostosowawczego. Sprawiedliwość społeczna zawsze zajmowała poczesne miejsce w projektach programów. Znajduje to odzwierciedlenie w reformie systemów emerytalnych, innych programów socjalnych, rynku pracy, opieki zdrowotnej i w zwalczaniu uchylania się od opodatkowania, w których to obszarach podjęto szczególne wysiłki mające na celu ochronę najsłabszych grup społeczeństwa.

Celem programu jest zapewnienie zdolności obsługi zadłużenia i stworzenie nowej greckiej gospodarki. Założeniem jest wsparcie Grecji w odzyskaniu konkurencyjności w nadchodzących latach oraz szybka odpowiedź na niedopuszczalnie wysoki poziom bezrobocia poprzez zmniejszenie kosztów pracy, których poziom jest obecnie niezrównoważony, oraz stworzenie bardziej nowoczesnego, elastycznego rynku pracy. Rynki produktów i usług trzeba będzie zrestrukturyzować w celu zwiększenia konkurencji i elastyczności cen oraz zagwarantowania, że niższe koszty przełożą się na wyższy wzrost gospodarczy, z korzyścią dla wszystkich. Program obejmuje również przekształcenie otoczenia biznesowego, dzięki

czemu poprawią się warunki ramowe dla przedsiębiorczości oraz innowacyjnych projektów, co jest niezbędne dla przyszłej dynamiki gospodarki greckiej.

2.2. Wsparcie z budżetu UE

W okresie od 2007 r. do 2013 r. Grecja otrzymała i nadal będzie otrzymywać znaczne wsparcie finansowe z budżetu UE. Fundusze UE pomagają w pobudzaniu odnowy gospodarczej w wielu sektorach gospodarki oraz w powrocie obywateli na rynek pracy. W sumie z funduszy strukturalnych UE udostępniono ponad 20 mld EUR, stanowi to znaczne środki inwestycyjne na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia w Grecji.

Tabela: W jaki sposób finansowanie UE pomaga greckiej gospodarce i społeczeństwu

Źródło finansowania z budżetu UE	Dostępne i wypłacone kwoty
Fundusze strukturalne i fundusz spójności	przydzielono 20,2 mld EUR; wypłacono 8,4 mld EUR
Rolnictwo: płatności bezpośrednie i interwencje rynkowe rozwój obszarów wiejskich	około 2,4 mld EUR rocznie; 17 mld EUR w całym okresie przydzielono 3,9 mld EUR; wypłacono 1,7 mld EUR
Europejski Fundusz Rybacki	przydzielono 210 mln EUR; wypłacono 70 mln EUR
Program ramowy w dziedzinie badań	Środki do wysokości 1 mld EUR mogą zostać przyznane greckim organizacjom w następstwie zaproszeń do składania wniosków w całym okresie
Program na rzecz konkurencyjności i innowacji	jak dotąd wypłacono greckim beneficjentom 14 mln EUR
„Uczenie się przez całe życie” i „Młodzież w działaniu”	przyznano 188 mln EUR ≈ wypłacono 108 mln EUR
Solidarność i zarządzanie ruchami migracyjnymi	przyznano 228 mln EUR ≈ wypłacono 70 mln EUR
Europejski instrument mikrofinansowy Progress	8,75 mln EUR przyznano na pożyczkę uprzywilejowaną, a 0,8 mln EUR przyznano na gwarancję dla greckiego podmiotu udzielającego mikrokredytów

Dotychczas podjęte działania

Mimo że nie brak dostępnych środków UE na finansowanie projektów wspierających wzrost w Grecji, fundusze strukturalne nie zostały jeszcze w pełni wykorzystane. Jest to spowodowane różnego rodzaju zatorami w administracji, które sprawiają, że wsparcie finansowe nie może dotrzeć do gospodarki realnej tam, gdzie jest potrzebne.

Aby rozwiązać ten problem, Komisja zaproponowała szereg konkretnych działań mających na celu uproszczenie i usprawnienie zarządzania funduszami strukturalnymi oraz przyspieszenie ich absorpcji, tak aby stymulować inwestycje. Wiele z tych środków zostało już wprowadzonych w życie i przynosi w Grecji konkretne wyniki.

Ramka: W jaki sposób Komisja pomogła Grecja w pełni wykorzystać fundusze strukturalne UE?

Komisja zaproponowała szereg działań mających na celu **uproszczenie wdrażania polityki spójności oraz uczynienie jej bardziej elastyczną**. Zmiany te usunęły bariery administracyjne dla inwestycji oraz ułatwiły przeprogramowanie funduszy w celu wsparcia głównych priorytetów wzrostu. Propozycje z 2008 r., weszły w życie w 2009 r.

Komisja zaproponowała również zwiększenie prefinansowania poprzez **wypłacanie wyższych zaliczek** w przypadku programów objętych wsparciem z funduszy strukturalnych UE. Umożliwiło to dużo szybszy dopływ środków finansowych do priorytetowych projektów – ogółem płatności zaliczkowe dla Grecji wynoszą około 1,5 mld EUR. Wprowadzono w życie w 2009 r.

Próg dla projektów wymagających uprzedniego zatwierdzenia przez Komisję został podniesiony z 25 mln EUR do 50 mln EUR, co ułatwi rozpoczęcie realizacji wielu projektów przy jednoczesnym zagwarantowaniu, że środki są właściwie wydatkowane. Wprowadzono w życie w czerwcu 2010 r.

Po uprzednim podniesieniu poziomu współfinansowania z funduszy strukturalnych w Grecji do 85%, Komisja zaproponowała dalsze zwiększenie o kolejne 10%. Zmiana ta oznacza, że kluczowe projekty otrzymają większe wsparcie z budżetu UE, a ich realizacja nie opóźni się w związku z trwającą konsolidacją fiskalną w Grecji. Łączny wpływ zwiększonego poziomu współfinansowania i dodatkowej podwyżki jest bardzo znaczący: około 958 mln EUR dla wszystkich funduszy strukturalnych. Propozycja z sierpnia 2011 r., weszła w życie w grudniu 2011 r.

Komisja zmieniła przepisy UE, aby umożliwić **współfinansowanie kapitału obrotowego w przedsiębiorstwach**, a tym samym dać MŚP niezbędny bodziec do rozwoju. Weszły w życie w listopadzie 2011 r. Przepisy te muszą teraz zostać w pełni wdrożone przez administrację grecką.

Komisja blisko współpracuje z **Europejskim Bankiem Inwestycyjnym** przy odblokowaniu kilku instrumentów finansowych objętych wsparciem z funduszy strukturalnych, które mają na celu zapewnienie bardzo potrzebnych kredytów dla greckich MŚP, w tym inicjatywy JEREMIE, Funduszu Przedsiębiorczości ETEAN oraz europejskiego instrumentu mikrofinansowego Progress.

Przy wsparciu Komisji utworzono niedawno **fundusz gwarancyjny dla MŚP**, który otrzymał wsparcie z funduszy strukturalnych w wysokości 500 mln EUR. Po uruchomieniu zapewni on bankom nawet do 1 mld EUR dodatkowych środków płynnych przeznaczonych na kredyty dla MŚP. Uruchomienie tego funduszu gwarancyjnego i współpraca z EBI w celu zagwarantowania dopływu środków płynnych do gospodarki realnej to pilny priorytet. Propozycja z 2011 r., podpisana w marcu 2012 r.

Komisja zaproponowała utworzenie **instrumentu podziału ryzyka** w celu wsparcia wielkoskalowych projektów infrastrukturalnych w sektorze transportu, energii i środowiska. Pożyczki zabezpieczone przez instrument podziału ryzyka pozwolą na ukończenie istniejących projektów inwestycyjnych i przyczynią się do tworzenia i realizacji nowych projektów. W ten sposób mogą być wspierane najważniejsze projekty, takie jak koncesje na budowę głównych autostrad (1400 km stanowiące część sieci transeuropejskiej), oraz kluczowe zakłady gospodarowania odpadami. Propozycje z października 2011 r.; porozumienie polityczne jest spodziewane w maju 2012 r.

Kolejne kroki

We współpracy z władzami greckimi Komisja sporządziła wykaz **181 współfinansowanych projektów priorytetowych** o dużej wartości inwestycyjnej w ważnych sektorach. Wsparcie z funduszy strukturalnych dla tych projektów wynosi łącznie prawie 11,5 mld EUR. Celem jest osiągnięcie widocznych wyników i pobudzenie gospodarki, konkurencyjności i zatrudnienia.

Powołana specjalnie w tym celu grupa zadaniowa współpracuje z rządem greckim przy szukaniu możliwości **realokacji środków**, tak aby przeznaczyć je **na wsparcie projektów priorytetowych**, np. zwalczanie bezrobocia osób młodych lub wsparcie dla MŚP.

Kilkaset **ważnych projektów z okresu programowania 2000-2006 pozostaje nieukończonych**, co w konsekwencji stwarza ryzyko, że środki przeznaczone na te projekty trzeba będzie zwrócić do budżetu UE. Władze greckie powinny podjąć natychmiastowe działania, aby zapewnić ukończenie tych projektów w uzgodnionym terminie.

Równie pilne jest zapewnienie pełnej operacyjności **funduszu gwarancyjnego MŚP**, tak aby zapewnić dopływ środków płynnych do gospodarki realnej.

Potrzeba również większych wysiłków, aby **odblokować środki**, które wpłynęły już do systemu bankowego, ale nie zostały jeszcze przekazane MŚP w formie kredytów. Pomocne przy tym będzie zakończenie trwającego procesu dokapitalizowania banków.

Przygotowania do korzystania z **instrumentu podziału ryzyka** powinny rozpocząć się jak najszybciej po zawarciu formalnego porozumienia, które jest przewidywane na maj. Finansowanie będzie musiało zostać zapewnione z obecnych środków funduszy strukturalnych, które powinny zostać uzupełnione przez znaczny udział sektora prywatnego. Instrument będzie zarządzany przez EBI, a Komisja zobowiązuje się do sfinalizowania uzgodnień operacyjnych tak szybko jak to możliwe, w formie umowy o współpracy z EBI.

Grecja jest także beneficjentem środków z europejskiego **instrumentu mikrofinansowego Progress**. Ostatnio osiągnięto porozumienie co do udzielenia gwarancji w ramach tego instrumentu greckiemu podmiotowi udzielającemu mikrokredytów, Pancretan Cooperative Bank Ltd (PCB), dzięki czemu będzie on w stanie zaoferować mikrokredyty greckim drobnym przedsiębiorcom w wysokości do 6 mln EUR (koncentrując się przy tym na przedsiębiorstwach rozpoczynających działalność oraz nowych kredytobiorcach). Dodatkowa pożyczka uprzywilejowana w wysokości 8,75 mln EUR ma umożliwić PCB zaspokojenie potrzeb licznych mikroprzedsiębiorstw mających trudności z dostępem do finansowania ze względu na zapaść kredytową i bardziej rygorystyczne wymogi kwalifikacyjne stosowane przez grecki sektor bankowy. Oczekuje się, że dzięki 1,5-krotnemu wskaźnikowi dźwigni, ta pożyczka uprzywilejowana pozwoli wygenerować mikrokredyty dla mikroprzedsiębiorstw w wysokości 13 mln EUR.

Podjęto działania na rzecz **uproszczenia procedur** w administracji greckiej i przyspieszenia tempa selekcji i realizacji projektów. Na przykład zgodnie z protokołem ustaleń usprawniono i skrócono procedury wydawania pozwoleń na prowadzenie prac archeologicznych oraz pozwoleń środowiskowych.

Możliwe jest jednakże dalsze zwiększenie **zdolności absorpcji środków z funduszy strukturalnych** i optymalizacja ich wpływu poprzez usunięcie przeszkód administracyjnych i usprawnienie zarządzania; równocześnie należy dążyć do poprawy koordynacji działań współfinansowanych ze środków UE oraz do zwiększenia efektu synergii między nimi. Przyjęcie niezbędnych przepisów umożliwiających skrócenie i uproszczenie procedur udzielania zamówień publicznych i postępowania wyłączeniowego przyspieszy realizację projektów współfinansowanych przez UE. Uzgodniono już szereg dalszych ułatwień proceduralnych, obejmujących między innymi przyspieszenie realizacji nowych projektów oraz usprawnienie płatności. Zmodernizowane procedury będą stosowane od kwietnia.

2.3. Inna pomoc dla Grecji z budżetu UE

Fundusze strukturalne to nie jedyne źródło środków UE na wsparcie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia w Grecji. Wiele innych programów unijnych ma swój udział w modernizacji gospodarki greckiej, dzięki nim powstają bowiem miejsca pracy i wzrasta konkurencyjność.

Rolnictwo, rozwój obszarów wiejskich i rybołówstwo

Grecja otrzymuje około 2,4 mld EUR rocznie w postaci **bezpośrednich płatności dla rolników**, a dodatkowo około 70 mln EUR w ramach wydatków związanych z rynkiem.

Ponadto, w ramach **wspierania rozwoju obszarów wiejskich**, do dyspozycji pozostaje kwota 3,9 mld EUR. Tak jak i w przypadku funduszy strukturalnych, poziom współfinansowania z EFRROW został na wniosek Komisji zwiększony o 10%. Dla krajowego budżetu oznacza to oszczędności w wysokości około 567 mln EUR.

Do grudnia 2011 r. na rozwój obszarów wiejskich wypłacono już kwotę 1,7 mld EUR, co umożliwiło ponad 8 tys. młodym kobietom i mężczyznom rozpoczęcie działalności rolniczej na obszarach wiejskich. Środki te zostały wykorzystane na wsparcie wzrostu gospodarczego obszarów wiejskich poprzez bezpośrednie inwestycje w sektor rolniczy, jak również w przetwórstwo i wprowadzanie do obrotu produktów rolnych. Środki przeznaczone są także na niezbędną dywersyfikację gospodarki wiejskiej, między innymi na promowanie turystyki, wspieranie małych przedsiębiorstw i ochronę środowiska.

Europejski Fundusz Rybacki przyczynia się do tworzenia nowych miejsc pracy, zwłaszcza w akwakulturze i przetwórstwie. W jego ramach wspierane są lokalne strategie rozwoju zarówno na wyspach, jak i na obszarach przybrzeżnych Grecji kontynentalnej, a zwłaszcza obszarach oddalonych, gdzie stopa bezrobocia jest wysoka. Środki unijne pomagają utrzymać istniejące miejsca pracy i tworzyć nowe, wspierają bowiem dywersyfikację działalności gospodarczej oraz promują jakość środowiska przybrzeżnego, np. wspierając ekoturystykę oraz zachowanie dziedzictwa naturalnego i architektonicznego.

Badania, innowacje i przedsiębiorczość

Pomoc UE dla Grecji w dziedzinie **badania i rozwoju technologicznego** polega na współudziale w kosztach ponoszonych przez organizacje greckie uczestniczące w siódmym programie ramowym w zakresie badań i rozwoju technologicznego. W okresie od 2007 do

2011 r. greckie organizacje otrzymały łącznie 622 mln EUR, a do 2013 r., w ramach przyszłych zaproszeń do składania wniosków, przyznane może zostać dodatkowe kilkaset milionów.

Organizacje greckie odnotowały szczególne osiągnięcia w dziedzinie technologii informacyjno-komunikacyjnych, który to sektor otrzymał około 211 mln EUR ze środków przyznanych greckim organizacjom. Środki te zostaną przeznaczone na nowatorskie badania, które przyczynią się do zwiększenia konkurencyjności gospodarki greckiej w zaawansowanych technologicznie sektorach. Naukowcy greccy otrzymali także około 50 mln EUR z programu „Marie Curie”. Umożliwiło im to współpracę z partnerami z innych krajów Unii oraz przyciągnęło do Grecji wybitnych badaczy.

W okresie od 2007 r. do 2011 r. beneficjenci greccy otrzymali także dotacje z **programu na rzecz przedsiębiorczości i innowacji** w wysokości ponad 14 mln EUR. Środki te zostały wykorzystane na stworzenie w Grecji ośrodków Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości, oferujących bezpłatne usługi przedsiębiorstwom w Grecji, oraz na wsparcie szeregu projektów pozwalających na uruchomienie potencjału rozwoju ekoinnowacji.

W ramach **programu Inteligentna Energia dla Europy II** greccy beneficjenci otrzymali 10 mln EUR dotacji na sfinansowanie projektów usuwania barier utrudniających wprowadzanie na rynek rozwiązań z zakresu energii ze źródeł odnawialnych oraz efektywności energetycznej. Ponadto greccy promotorzy projektów mają dostęp do produktów finansowych oferowanych przez **Europejski Fundusz na rzecz Efektywności Energetycznej** i przeznaczonych na realizowane w miastach i regionach projekty inwestycyjne w zakresie efektywności energetycznej i energii ze źródeł odnawialnych.

Edukacja

Reforma greckiego systemu edukacji oraz walka z bezrobociem wśród młodzieży otrzymała szerokie wsparcie z **Europejskiego Funduszu Społecznego**, a organizacje i społeczeństwo greckie objęte zostały ekstensywną pomocą w ramach **europejskiego programu „Uczenie się przez całe życie”**. Greckie organizacje otrzymają w tym okresie około 165 mln EUR, a studenci, nauczyciele i szkoleniowcy otrzymali już stypendia w wysokości 94 mln EUR na studiowanie i rozwijanie swoich umiejętności w innych krajach. Tylko w okresie 2009–2010 w programie wzięło udział blisko 8 tys. studentów i nauczycieli. Program ułatwił także współpracę greckich instytucji zajmujących się kształceniem i szkoleniami z analogicznymi placówkami w innych państwach członkowskich, dzięki czemu grecki system edukacji będzie się mógł rozwijać. Kilka tysięcy młodych ludzi wzięło udział w projektach finansowanych ze środków programu **„Młodzież w działaniu”**, dzięki którym zwiększyły się ich szanse zatrudnienia i mobilność. W omawianym okresie w ramach tego programu Grecji zostanie udostępniona kwota około 23 mln EUR, z czego 13,6 mln EUR już zostało wypłacone.

Sprawy wewnętrzne

Komisja przeznaczyła także znaczące wsparcie finansowe dla **systemów zarządzania azylowego i migracyjnego oraz systemu zarządzania granicami zewnętrznymi** oraz na zajęcie się konsekwencjami humanitarnymi presji, jakiej poddawany jest kraj z racji napływu dużych grup nielegalnych migrantów i azylantów. W tej dziedzinie Grecja przyjęła dwa plany – plan działania w sprawie zarządzania kwestiami migracji i azylu, zawierający konkretne propozycje zaradzenia niedoborom w dziedzinie azylu i powrotów; oraz plan działania „Schengen-Grecja”, zawierający konkretne działania na rzecz zaradzenia niedoborom pod

względem zarządzania granicami. We wszystkich dziedzinach osiągnięto postępy, są one jednak nierównomierne. Teraz konieczne są dalsze postępy w oparciu o dotychczasowe osiągnięcia. W interesie wszystkich państw UE leży, aby systemy migracyjne i azylowe w Grecji funkcjonowały należycie i skutecznie.

Grecja jest jednym z głównych beneficjentów programu „**Solidarność i zarządzanie przepływami migracyjnymi**”. Łącznie na pomoc Grecji we wdrażaniu skutecznych mechanizmów kontroli na zewnętrznych granicach, w organizacji powrotów nielegalnych migrantów oraz w budowaniu wiarygodnej polityki azylowej przewidziano kwotę 228 mln EUR na okres 2010–2012. Rozważane są działania na rzecz zwiększenia zdolności absorpcji tych środków, między innymi poprzez zwiększenie poziomu współfinansowania.

2.4. Pomoc techniczna – Grupa Zadaniowa ds. Grecji

Oprócz pomocy finansowej z budżetu UE, Unia zapewnia również władzom greckim ekstensywną pomoc techniczną. W lipcu 2011 r., na wniosek rządu greckiego, Komisja powołała specjalną grupę zadaniową, która udzielać ma władzom greckim wsparcia technicznego we wprowadzaniu w życie programów dostosowań ekonomicznych oraz w modernizacji administracji greckiej, jak również w zwiększaniu zdolności absorpcji środków UE⁹.

Grupa zadaniowa wspiera działania podejmowane przez Grecję poprzez mobilizację ekspertów posiadających odpowiednie kompetencje w państwach członkowskich oraz organizacjach europejskich lub międzynarodowych. Od momentu powstania grupa była zaangażowana w tworzenie i uruchamianie struktur pomocy technicznej. Współpracuje ona obecnie z władzami greckimi w ramach ponad 20 projektów pomocy technicznej, realizowanych w 9 różnych dziedzinach polityki. Niektóre z tych struktur już działają, wiele innych czeka na uruchomienie. Szereg innych projektów jest natomiast przedmiotem rozmów sondażowych.

W pierwszych miesiącach swojego istnienia grupa koordynowała między innymi krótkoterminowe misje ekspertów z krajowych organów podatkowych w Atenach, obejmujące łącznie 200 osobodni. Eksperci udzielali pomocy technicznej, uczestniczyli w szkoleniach i seminariach; między innymi odbyło się około 20 spotkań poświęconych różnym obszarom administracji podatkowej. Komisja zawarła także z MFW umowę o zwiększeniu wsparcia technicznego w dziedzinie zarządzania finansami publicznymi i administracji podatkowej, która przewiduje współfinansowanie trzech doradców rezydujących (dwóch w dziedzinie administracji podatkowej i jednego w dziedzinie zarządzania finansami publicznymi) do grudnia 2013 r. oraz około 900 dni misji krótkoterminowych.

Omawiane wsparcie techniczne skoncentruje się na kilku dziedzinach, mających zasadnicze znaczenie dla powodzenia realizacji programu. Promować będzie tworzenie odpowiedniego i stabilnego otoczenia regulacyjnego, które wspomaga napędzany przez przedsiębiorstwa wzrost i pozwala zająć się nieprawidłowościami w funkcjonowaniu rynków w sposób proporcjonalny i spójny. Program pomocy technicznej ma również na celu zwiększenie zdolności do wdrażania wymagań prawnych lub administracyjnych w sposób skuteczny i sprawiedliwy oraz wspieranie reformy administracji podatkowej i zwalczania uchylania się od opodatkowania i oszustw podatkowych, zarządzania finansami publicznymi oraz reformy administracji publicznej.

⁹ MEX/11/0720 Komisja powołuje Grupę Zadaniową ds. Grecji.

Za pośrednictwem specjalnego planu działań (JOSGAP) UE pomaga również Grecji w stworzeniu niezależnego i sprawniejszego krajowego urzędu statystycznego, przy czym główny nacisk położony jest na jakość statystyk finansów publicznych. Plan przewiduje również wsparcie w wielu innych dziedzinach statystycznych oraz przy reorganizacji krajowego urzędu statystycznego. Mianowano starszego doradcę rezydującego i zorganizowano regularną pomoc techniczną udzielaną przez ekspertów, która objęła w systemie ciągłym dziedzinę finansów publicznych, a na zasadzie doraźnej – dziedzinę rachunków narodowych i inne dziedziny statystyczne. Te ulepszenia, których wprowadzenie ułatwiły nowe metody pracy krajowego urzędu statystycznego, już przyniosły pozytywne wyniki, bowiem trzy kolejne notyfikacje deficytu i zadłużenia zostały zatwierdzone przez Eurostat. Należy zapewnić trwałość osiągniętych postępów i podnosić umiejętności greckich statystyków.

3. WYKORZYSTYWANIE KLUCZOWYCH OBSZARÓW POLITYKI DO ZAPEWNIENIA WZROSTU I ZATRUDNIENIA

3.1. Reformy strukturalne wspierające przedsiębiorstwa i inwestycje

Wykorzystanie potencjału greckich rynków produktowego i usługowego wymagać będzie konsekwentnych starań i silnego politycznego zaangażowania w usuwanie zagnieżdżonej sieci złożonych przepisów i nieskutecznych struktur administracyjnych. Zbyt preskryptywne zasady oraz nieproporcjonalne i natarczywe kontrole powodują, iż rynki są zamknięte, a konkurencja – skostniała. Te czynniki pozwalają zrozumieć, dlaczego Grecja nieustannie zajmuje niskie pozycje w rankingach międzynarodowych dotyczących swobody prowadzenia działalności i korupcji.

Aby założenia się powiodły, rząd grecki powinien wspierać sektor przemysłu i postrzegać przedsiębiorstwa jako partnerów, a nie jako źródło ryzyka. Przedsiębiorstwa z kolei nie mogą zawieść tego zaufania i muszą działać zgodnie z wymogami prawnymi i podatkowymi.

Można wymienić szereg oczywistych, aczkolwiek trudnych, działań, jakie władze greckie mogą podjąć w celu polepszenia trudnych warunków, w jakich funkcjonują obecnie greckie przedsiębiorstwa. Na rezultaty niektórych z tych reform przyjdzie poczekać. Jednakże wczesne i zdecydowane działania będą stanowić jasny sygnał, że Grecji zależy na stworzeniu warunków bardziej sprzyjających prowadzeniu działalności.

Zobowiązania zawarte w zmienionym protokole ustaleń są adekwatnym wzorcem tej reformy, która będzie wymagać całkowitej reorganizacji administracji publicznej, tak aby pomagała ona, a nie szkodziła greckiemu sektorowi przedsiębiorstw. Proces reform można kontynuować w obszarach, które pilnie potrzebują zmian, takich jak wywóz, kwestie celne i zamówienia publiczne.

Ułatwienia wywozowe i wspieranie wywozu

Tradycyjnie gospodarka grecka jest mniej otwarta niż systemy wielu innych państw o podobnej wielkości – import przewyższa eksport (33% PKB w stosunku do 22% PKB), a różnica finansowana jest dzięki pożyczkom. Grecja musi teraz podjąć działania na rzecz przywrócenia równowagi swojej gospodarki oraz wspierać wykształcenie się prężnego sektora eksportu.

Szybko można usprawnić procedury i usunąć bariery administracyjne nadmiernie utrudniające wysyłkę towarów do innych krajów. Obecne zasady odprawy wywozowej i formalności celne stanowią sporą przeszkodę dla przedsiębiorstw, a niemal na pewno odstraszały wielu potencjalnych małych eksporterów od ekspansji na rynki zamorskie.

Odprawa wywozowa to jak zabawa w tropienie i zdobywanie niepotrzebnych zaświadczeń i dokumentów, wymaganych przez wiele różnych ministerstw i agencji. Odprawa celna wysyłanych towarów zajmuje w Grecji średnio 20 dni, podczas gdy w UE średnio trwa to 10 dni. W Grecji 90% przesyłek przeznaczonych na wywóz poddawanych jest kontroli fizycznej lub kontroli dokumentów, podczas gdy w UE takie kontrole obejmują średnio 5% przesyłek.

Szybkie usunięcie bezcelowych wymogów biurokratycznych oraz reorganizacja procedur celnych może pozwolić wyeliminować wiele z tych „czystych kosztów”. Z wykorzystaniem pomocy technicznej prowadzone są działania na rzecz usprawnienia i zautomatyzowania odprawy wywozowej i formalności celnych. Zakończenie tych działań to pilna konieczność.

Działaniom tym powinna towarzyszyć strategia rządowa oraz reforma/koordynacja wszystkich zainteresowanych resortów / agencji, zapewniająca wsparcie eksporterom pragnącym rozszerzyć swoją działalność na rynki zamorskie. Działania powinny skoncentrować się przede wszystkim na wyposażaniu nowych eksporterów w umiejętności wykorzystywania potencjału obiecujących rynków.

O ile wywóz towarów i wytwarzanie produktów jest krótkoterminowym priorytetem, związanym z faktem, że grecka gospodarka opiera się tradycyjnie na MŚP i działalności przetwórczej produktów z produkcji rolnej, to celem dalszych inicjatyw średnioterminowych powinno być zwiększanie eksportu usług i wzmacnianie potencjału kraju w przemyśle turystycznym.

Konkurencja i dostęp do rynku

Grecja skorzysta na większej konkurencyjności rynków i na mniej uznaniowym wsparciu ze strony państwa. Na przykład większa konkurencja na rynkach energii przyniesie korzyści konsumentom, zwiększy bezpieczeństwo dostaw energii i przyczyni się do realizacji celów w zakresie ochrony środowiska. Podobnie jest w sektorze farmaceutycznym, gdzie niezbędna jest większa konkurencja na rynku leków nieopatentowanych, która pozwoli otrzymać tańsze leki generyczne, co z kolei pomoże utrzymać kontrolę nad wydatkami na służbę zdrowia.

Ukierunkowana pomoc państwa może przyczynić się do ożywienia greckiej gospodarki, a jednocześnie zminimalizować obciążenia dla zasobów publicznych, o ile wydatki publiczne przeznaczane są na dziedziny, które w dłuższej perspektywie czasowej sprzyjają wzrostowi i powstawaniu miejsc pracy. Rząd grecki zgodził się na utworzenie jednostki centralnej, odpowiedzialnej za kontrolę i weryfikację ewentualnych środków pomocy państwa przed zgłoszeniem ich Komisji. Komisja może udzielić władzom greckim niezbędnej pomocy technicznej, aby pomóc im w realizacji tego celu.

Podjęto istotne inicjatywy na rzecz ułatwienia dostępu do rynków, ożywienia konkurencji i zwiększenia konkurencji cenowej. Pełne wdrożenie ustawy z 2011 r. o zawodach regulowanych (ustawa 3919/2011) może położyć kres wielu restrykcyjnym przepisom dotyczącym prawa do wykonywania zawodu lub warunków jego wykonywania. Ustawa ta jest właśnie wprowadzana w życie, a wnioski o wprowadzenie ograniczeń związanych z „interese publicznym” są przedmiotem szczegółowej weryfikacji. Grupa zadaniowa koordynuje pomoc techniczną, dostarczając władzom greckim specjalistycznej wiedzy

prawnej na potrzeby dostosowania prawodawstwa wtórnego zakładającego liberalizację zawodów regulowanych, przeanalizowania skutków tych środków i przeglądu zasad funkcjonowania niektórych zawodów, zwłaszcza prawniczych.

Szczegółowa ocena funkcjonowania ram politycznych w wielu istotnych sektorach powinna zakończyć się jesienią. Powinno to umożliwić przeprowadzenie na początku 2013 r. działań legislacyjnych znoszących regulacje, które utrudniają konkurencję i grożą elastyczności cen.

Przejrzyste i efektywne rynki zamówień publicznych

Efektywność greckich rynków zamówień publicznych jest bardzo niska, co szkodzi zarówno publicznym nabywcom, którzy nie mogą nabyć elementów niezbędnych do świadczenia usług publicznych, jak i dostawcom. Proces udzielania zamówień jest powolny, kosztowny i nieprzejrzysty i prowadzi do złych wyników. Często dochodzi do zawieszenia postępowań przetargowych ze względu na spory. Zamówienia publiczne rozproszone są na wiele małych zleceń udzielanych przez rzesze podmiotów zamawiających, które nie są w stanie określić swoich potrzeb ani zapewnić skuteczności postępowania.

Grecki rząd podjął się wprowadzenia w życie spójnego i ambitnego planu działań na rzecz modernizacji krajowych przepisów dotyczących zamówień publicznych, zaangażowanych struktur i stosowanych praktyk. Proces ten będzie obejmował uproszczenie zasad, stworzenie organu nadzoru, częstsze odwoływanie się do wyspecjalizowanych jednostek zakupujących oraz umów ramowych, szersze wykorzystanie nowych technik w dziedzinie zamówień oraz stworzenie portalu gromadzącego wszystkie postępowania przetargowe, a także wprowadzanie rozwiązań z zakresu elektronicznych zamówień publicznych oraz poświęcanie zwiększonej uwagi konfliktom interesów. Rząd grecki zobowiązał się do opublikowania do połowy 2012 r. planu kompleksowej reformy przepisów z dziedziny zamówień publicznych i administracji. Komisja Europejska będzie wspierać ten ważny projekt, udzielając pomocy technicznej.

Zmniejszanie obciążeń administracyjnych i wdrażanie metod lepszego stanowienia prawa

Ustawodawstwo greckie to w dużej mierze ustawodawstwo sektorowe, w niewystarczającym stopniu uwzględniające skutki dla ogółu zainteresowanych stron i przedsiębiorstw. Greckie przedsiębiorstwa podają wiele przykładów uregulowań i praktyk administracyjnych, rodzących niewspółmierne koszty lub ograniczenia. Ustawa o lepszym stanowieniu prawa, która ma wkrótce zostać przyjęta, wprowadzi większą dyscyplinę w procesie stanowienia prawa poprzez zredukowanie obciążeń administracyjnych utrudniających transakcje handlowe i stosowanie metod lepszego stanowienia prawa do nowych inicjatyw ustawodawczych.

Obietnica stworzenia w ministerstwie finansów dyrekcji odpowiedzialnej całościowo za planowanie, zarządzanie i monitorowanie reform strukturalnych będzie okazją do uczynienia z przemysłu i przedsiębiorstw centralnego elementu nowej strategii wzrostu. Strategia taka może być centralnym elementem całego procesu reform. Należy pilnie stworzyć i utrzymać zdolności do przeprowadzenia takiej reformy.

Ułatwienia dla nowych inwestycji

Inwestycje w nowe obiekty i projekty odnotowują opóźnienia i bywają obciążone dodatkowymi kosztami wynikającymi z barier natury regulacyjnej i administracyjnej tworzonych przez wiele organów władz. Przepisy dotyczące zagospodarowania przestrzennego i ochrony środowiska są często wymieniane jako przeszkody dla inwestycji.

W największym stopniu dotyczy to przedsiębiorstw prowadzących działalność w sektorze energii (a zwłaszcza energii odnawialnej), dystrybucji, a także branży logistycznej i transportowej. Problemy nasilają się w przypadku sporów na etapie administracyjnym lub sądowym, ze względu na skutek zawieszający wielu działań prawnych, brak personelu lub brak kompetencji w kluczowych działach administracji itp.

Rząd grecki zobowiązał się wprowadzić w życie szereg niedawnych ustaw, aby przyspieszyć niektóre procedury wydawania zezwoleń na wykonywanie niektórych zawodów i prowadzenie działalności wytwórczej oraz wydawania pozwoleń środowiskowych dla projektów i działań. Przeglądowi poddane zostanie wkrótce także postępowanie wywłaszczeniowe, które obejmuje kompleksowe procedury administracyjne i sądowe. Dzięki postępom reformy sądownictwa postępowania sądowe będą przebiegać szybciej, a liczba zaległych spraw sądowych ulegnie zmniejszeniu lub problem ten zostanie zlikwidowany.

Rząd Grecji podjął również kroki mające ułatwić zakładanie nowych spółek. Możliwe jest dalsze zracjonalizowanie tych procedur.

Zakończenie tworzenia rejestru gruntów również przyczyni się do pobudzenia inwestycji. W ramach funduszy strukturalnych Grecja otrzymała już 83 mln EUR na stworzenie infrastruktury informatycznej do celów cyfrowej rejestracji czynnych praw własności i zatwierdzania roszczeń w zakresie własności państwowej, w tym wytyczenia granic obszarów leśnych oraz digitalizacji poświadczeń czynnych praw własności zarejestrowanych w formie papierowej przez organy prowadzące księgi wieczyste obszarów miejskich. Protokół ustaleń dotyczący rejestru gruntów określa szczegółowe cele i przewiduje utworzenie pełnego rejestru katastralnego i sieci specjalnych placówek katastralnych na terenie całego kraju do 2020 r. Komisja będzie wspierać wysiłki władz greckich na rzecz przestrzegania przyjętego harmonogramu tworzenia rejestru gruntów, który zapewni bezpieczeństwo i może przyczynić się do przyciągnięcia inwestycji.

Mimo że podejmowane lub planowane są najrozmaitsze działania w celu usunięcia przeszkód administracyjnych utrudniających inwestycje, podejście systematyczne i uzgodnione mogłoby zapewnić duże postępy.

Pomoc dla przedsiębiorstw poprzez reformę podatkową

Postępy reformy administracji podatkowej oraz koniecznych reform ustawodawstwa podatkowego również znacznie poprawiłyby otoczenie biznesu w Grecji. Walka z uchylaniem się od opodatkowania ma zasadnicze znaczenie dla wyrównania szans tych podmiotów gospodarczych, które przestrzegają przepisów podatkowych i cierpią z powodu nieuczciwej konkurencji ze strony podmiotów uchylających się od płacenia podatków i składek na ubezpieczenie społeczne. Protokół ustaleń w sprawie drugiego programu dostosowania gospodarczego zawiera szereg przepisów mających na celu stworzenie nowoczesnych, aktywnych i skutecznych organów podatkowych.

Staraniom tym towarzyszyć będzie pomoc techniczna udzielana w ramach planu działania UE/MFW, obejmującego dziewięć obszarów wytypowanych wspólnie z władzami greckimi (audyt, windykacja należności, rozstrzyganie sporów, duzi podatnicy, zamożne osoby fizyczne i osoby pracujące na własny rachunek o wysokim dochodzie, analiza ryzyka i przychodów, usługi podatkowe, rejestracja, zeznania podatkowe i egzekwowanie płatności, organizacja i zarządzanie).

Uproszczenie przepisów podatkowych także odegra kluczową rolę w całościowym powodzeniu tych działań. Wysiłki w tym zakresie mogą opierać się na decyzji podjętej w ramach protokołu ustaleń do pierwszego programu dostosowania gospodarczego, zakładającej wycofanie Kodeksu o rachunkowości i zastąpienie go znacznie prostszym prawodawstwem, jako że obecne zasady utrudniają zapewnienie zgodności, hamują przedsiębiorczość i działają jako silny czynnik zniechęcający do inwestycji zagranicznych w Grecji.

Usprawnienie administracji podatkowej powinno również przyspieszyć zwroty VAT, a tym samym – dzięki usunięciu administracyjnych przeszkód dla utrzymania płynności – pomóc zwłaszcza MŚP i greckim eksporterom.

Wreszcie, w kontekście podejmowanych starań na rzecz walki z uchylaniem się od opodatkowania, Komisja jest gotowa wspierać władze greckie w negocjowaniu umowy podatkowej ze Szwajcarią, która mogłaby pomóc Grecji w odzyskiwaniu od greckich obywateli należnych podatków. Taka umowa musiałaby być w pełni zgodna z odpowiednimi wymogami prawa UE.

3.2. Zwiększanie płynności MŚP

MŚP są głównym motorem wzrostu gospodarczego i zatrudnienia w Grecji. Stanowią one 99,9% wszystkich przedsiębiorstw w Grecji, z czego 96,5% to mikroprzedsiębiorstwa. MŚP mają poważne trudności z utrzymaniem działalności – w 2011 r. wyniki finansowe 6 na 10 przedsiębiorstw pogorszyły się w porównaniu z rokiem 2010. 150 tys. miejsc pracy w MŚP zostało zlikwidowanych w 2011 r. W niedawnym badaniu wykonanym na zlecenie greckiego stowarzyszenia na rzecz MŚP oszacowano, że w 2012 r. upadnie 60 tys. małych i średnich przedsiębiorstw i zlikwidowanych zostanie dalszych 240 tys. miejsc pracy.

Jak opisano w sekcji 2 niniejszego załącznika, fundusze strukturalne UE zapewniają MŚP istotne wsparcie. Na zapewnienie płynności, kapitału obrotowego i gwarancji kredytowych dla MŚP dostępna jest kwota ponad 4 mld EUR, a dodatkowo z nowopowstałego funduszu gwarancyjnego MŚP udostępnione zostaną środki w wysokości 1 mld EUR. Środki te nie zawsze jednak znajdują przełożenie w gospodarce realnej. Władze greckie i greckie banki powinny zintensyfikować działania w zakresie monitorowania wydatkowania środków w ramach istniejących programów i starać się wspólnie pokonywać przeszkody utrudniające ich skuteczne wdrażanie.

Niezbędne są zwłaszcza intensywniejsze działania w celu przyspieszenia procedur zatwierdzania dotacji i usunięcia wąskich gardeł administracyjnych w ramach tych procedur (w szczególności intensywne monitorowanie wydatków, uproszczenie umów i procedur zatwierdzania, skrócenie terminów zatwierdzania oraz redukcja liczby podmiotów uczestniczących w procesie itp.). Ponadto należy pilnie dostosować odnośne ustawodawstwo i umowy na dotacje pod kątem udostępnienia kapitału obrotowego. Duże korzyści greckim MŚP przyniosłoby także szybkie wprowadzenie w życie dyrektywy w sprawie opóźnień w płatnościach.

3.3. Wykorzystywanie prywatyzacji do usprawnienia funkcjonowania ważnych sektorów gospodarki

Prywatyzacja stanowi kluczowy element procesu reform. Jest ona konieczna w Grecji głównie ze względu na fakt, że aktywa mogą być lepiej wykorzystywane w sektorze prywatnym, co z kolei podniosłoby konkurencyjność gospodarki realnej. Ponadto skutecznie

sprywatyzowane oraz lepiej zarządzane przedsiębiorstwa będą działać jako „wzorce do naśladowania”, co przyniesie dodatkowe pozytywne efekty zewnętrzne.

Utworzony został Fundusz rozwoju aktywów Republiki Greckiej (*Hellenic Republic Asset Development Fund* – HRADF), odpowiadający za zbywanie składników majątkowych Skarbu Państwa. Regularnie publikuje on zaproszenia do wyrażenia zainteresowania takimi składnikami majątku, jak na przykład niedawne przetargi na nieruchomości i sprzedaż przedsiębiorstwa gazowniczego. Działania te idą we właściwym kierunku, bowiem gwarantują długofalowość i zaszczepienie procesu prywatyzacji poprzez rosnącą liczbę różnorodnych klas aktywów.

Jednakże w przypadku wielu aktywów aktualne warunki rynkowe i bariery techniczne istniejące w Grecji nie sprzyjają jeszcze realizacji prywatyzacji na dużą skalę. Ta niepewność wynika, między innymi, z obecnych trudności w uzyskaniu rozsądnej wyceny składników majątkowych Skarbu Państwa. Ponadto istnieje szereg wyzwań, którymi muszą zająć się władze greckie, HRADF i Komisja Europejska. Należą do nich między innymi istnienie uregulowań dotyczących „złotej akcji” w warunkach poprywatyzacyjnych oraz potrzeba zatwierdzenia *ex ante* środków pomocy państwa dla przedsiębiorstw państwowych. Inne kwestie, które należy rozwiązać, to przyspieszenie rejestracji gruntów będących własnością państwa, status prawny tytułów własności gruntu, dostarczanie informacji gospodarczych na temat indywidualnych tytułów własności oraz zdolności mapowania/tworzenia stref zagospodarowania według rejestru gruntów.

Aktywa muszą zostać przed sprzedażą odpowiednio „przygotowane”. Etap poprzedzający prywatyzację obejmuje między innymi sporządzenie należycie skontrolowanych sprawozdań finansowych, plany restrukturyzacji, zmiany kadrowe, inżynierię finansową. Biorąc te elementy pod uwagę, zwiększenie wartości aktywów powinno z reguły mieć miejsce przed ich prywatyzacją. Ponadto, aby przeniesienie praw własności do składników majątkowych Skarbu Państwa się powiodło, konieczne jest opracowanie odpowiednich ram regulacyjnych oraz jasnej, długoterminowej strategii. Takie ramy definiują priorytety polityki publicznej w celu zapobieżenia powstawaniu nieregulowanych prywatnych monopolii.

Komisja współpracuje ściśle z HRADF i Ministerstwem Finansów, aby umożliwić realizację programu prywatyzacji, pomaga także w zapewnianiu zgodności środków z przepisami w dziedzinie pomocy państwa. Komisja przedstawiła w związku z tym dokument zawierający wskazówki w sprawie stosowania zasad pomocy państwa w przypadku restrukturyzacji lub prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych.

W kilku ściśle ograniczonych przypadkach i bez uszczerbku dla priorytetowych projektów wymienionych w sekcji 3.4 fundusze strukturalne UE mogą odgrywać pewną rolę we wspieraniu programu prywatyzacji poprzez pomoc techniczną i fizyczne wspieranie inwestycji w dziedzinach, takich jak energia lub transport. Mogą więc one pomóc w przygotowaniu składników majątkowych Skarbu Państwa do sprzedaży, usprawniając przede wszystkim ich funkcjonowanie, co pozwala zagwarantować użytkownikom lepsze rezultaty i zwiększyć potencjał tych aktywów w zakresie tworzenia wartości.

3.4. Wzrost gospodarczy i miejsca pracy dzięki pobudzeniu inwestycji w infrastrukturę

Brak odpowiedniej infrastruktury stanowi główną przeszkodę dla wzrostu gospodarczego Grecji. Dobrze ukierunkowane inwestycje w infrastrukturę mogą w istotny sposób przyczynić

się do wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Fundusze strukturalne UE mogą odegrać istotną rolę w tym zakresie. Po przyjęciu instrumentu podziału ryzyka przyczyni się on do przyciągnięcia istotnych inwestycji prywatnych.

Wśród 181 priorytetowych projektów dotyczących wzrostu gospodarczego i zatrudnienia wytypowanych przez władze Grecji i Komisję w listopadzie 2011 r. znalazły się liczne projekty infrastrukturalne w dziedzinie transportu, gospodarowania odpadami lub energii. Niektóre z nich znajdują się na etapie wdrażania, podczas gdy realizacja innych jest w fazie przygotowań. Wiele z tych projektów doświadcza poważnych trudnień, które muszą zostać bezzwłocznie usunięte.

Zakończenie realizacji tych projektów najpóźniej do 2015 r. powinno przyczynić się do zwiększenia konkurencyjności greckiej gospodarki, mieć pozytywny wpływ na inne sektory, takie jak turystyka, i poprawić jakość życia. Zasoby mobilizowane w ramach funduszy strukturalnych powinny być uzupełnione dodatkowymi środkami publicznymi i prywatnymi inwestycjami. Należy usunąć przeszkody stojące na drodze do pełnej realizacji tych projektów.

Do najważniejszych projektów pod względem wielkości i wpływu należy pięć koncesji na budowę autostrad (1 400 km stanowiące część sieci transeuropejskiej), na które przeznaczono obecnie 3,2 mld EUR ze środków krajowych i unijnych. Realizacja tych projektów może wygenerować szacunkowo około 30 tys. bezpośrednich i pośrednich miejsc pracy oraz zapewnić bardzo oczekiwany bodziec dla inwestycji i zatrudnienia. Cztery z tych projektów są obecnie zablokowane i należy pilnie wznowić ich realizację. Budowa tych połączeń może przyczynić się do modernizacji infrastruktury, która pozostaje głównym motorem napędzającym rozwój kraju. Wzmocni to także pozycję Grecji w Europie Południowo-Wschodniej, bowiem uzupełnione zostaną główne korytarze łączące ją z innymi państwami członkowskimi oraz z krajami kandydującymi i potencjalnymi krajami kandydującymi. Wzrośnie również bezpieczeństwo ruchu drogowego.

Sieci transportowe

Gospodarka i poziom życia w Grecji są bardziej niż w innych państwach członkowskich uzależnione od jakości i skuteczności usług portowych i połączeń morskich. Porty odpowiadają za ponad 85% transportu towarów w ramach zewnętrznej wymiany handlowej Grecji i zapewniają bezpieczeństwo dostaw na wyspy. Ruch pasażerski w portach Grecji stanowi 22% całkowitej liczby pasażerów morskich w UE. Greckie porty mają także potencjał do przejęcia sporej części międzykontynentalnych przepływów handlowych do Europy Wschodniej.

Główne problemy greckich portów są trojaki: słabe wyposażenie i niskie nakłady inwestycyjne na infrastrukturę; bardzo słabe połączenia z zapleczem lądowym (kolejowe, drogowe) oraz braki administracyjne i operacyjne. W rozwoju portów kierowano się często perspektywą lokalną lub regionalną, nie uwzględniając priorytetów strategicznych na poziomie krajowym.

Udział sektora turystycznego w gospodarce greckiej to 15%, jeśli brać pod uwagę pośredni wpływ na inne sektory gospodarcze; jego podstawą są przede wszystkim tanie i łatwe połączenia transportowe. Przy połączeniach lotniczych do Grecji, szczególnie do regionalnych portów lotniczych, brak jest nowoczesnego systemu zarządzania ruchem lotniczym, funkcjonowanie lotnisk nie jest efektywne (ograniczony czas działania itd.), a

opłaty lotniskowe są wysokie. Brak odpowiedniej infrastruktury – na przykład przystani i punktów zaokrętowania na rejsy wycieczkowe – ma również negatywny wpływ na jakość turystyki.

W nowej strategii TEN-T porty w Igoumenitsie, Patrasie, Pireusie i Salonikach włączono do bazowej europejskiej sieci transportowej. Kluczowe połączenie kolejowe między Pireusem i Salonikami oraz autostrada morska między Atenami/Pireusem a Limassol stanowią część jednego z korytarzy transportowych, przewidzianych w zaproponowanym instrumencie „Łącząc Europę”.

System transportowy w Grecji mógłby zostać zmodernizowany poprzez:

- otwarcie usług przewozu osób autokarami i taksówkami dzięki usunięciu utrzymujących się ograniczeń;
- ustanowienie punktów kompleksowej obsługi administracyjnej dla potrzeb sprawozdawczości dotyczącej statków. Obecnie statki muszą wypełniać szereg obowiązkowych formalności, które powodują opóźnienia w ruchu pasażerskim i towarowym. Formalności te absorbują również zasoby sektora żeglugowego i zasoby państwowe.
- zapewnienie odpowiedniego modelu zarządzania i ram dla prywatyzacji portów i portów lotniczych, pozwalających zapobiec powstawaniu prywatnych monopolii i nie dyskryminujących użytkowników, a także gwarantujących pełną przejrzystość finansową i odpowiedni nadzór władz publicznych. Nowi właściciele lub koncesjonariusze powinni być zobowiązani do przestrzegania zobowiązań podjętych w odniesieniu do projektów, które uzyskały wsparcie UE.

Przewozy kolejowe mogłyby ulec poprawie dzięki:

- leasingowi taboru pasażerskiego niewykorzystywanego przez operatora zasiedziałego;
- stworzeniu unijnym operatorom przewozów pasażerskich warunków do rozpoczynania działalności na zasadach uczciwej konkurencji z operatorem zasiedziałym;
- przeglądowi procedur i umów dotyczących przekraczania granicy w celu usprawnienia ruchu towarowego w korytarzu X i rezygnacji z zamykania granic.

Komisja może zorganizować wsparcie techniczne, ułatwiające władzom greckim przejmowanie najlepszych praktyk we współpracy ze ich odpowiednikami w innych państwach członkowskich. Może ona także zapewnić pomoc techniczną w zakresie zarządzania ruchem lotniczym i ewentualnie finansowanie nowoczesnego sprzętu.

Żegluga morska

Żegluga morska jest tradycyjnie głównym filarem greckiej gospodarki. Połączenie kilku czynników (niskie stawki frachtowe, zniesienie odrębnego ministerstwa) miało wpływ na decyzje armatorów o wyborze bandery. Jeśli ta tendencja się utrzyma, oprócz zatrudnienia dla personelu pokładowego i dochodów podatkowych wzrosnąć może także zatrudnienie w przedsiębiorstwach żeglugowych na lądzie. Kryzys gospodarczy dotknął grecką żeglugę

przybrzeżną. Zyski przedsiębiorstw są minimalne lub nie ma ich wcale, nawet jeśli wykonują one publiczne zamówienia na usługi. W niektórych przypadkach miało to wpływ na zasięg sieci oraz jakość usług, zwłaszcza (choć nie wyłącznie) w połączeniach z mniejszymi wyspami, ze szkodą dla ich możliwości rozwoju. Aby w pełni wykorzystać swój potencjał morski i możliwości rozwoju w tej dziedzinie, Grecja musi ogólnie w sektorze żeglugi morskiej wdrożyć bardziej adekwatną strukturę administracyjną.

Technologie informacyjno-komunikacyjne i infrastruktura szerokopasmowa

Pod względem nasycenia usługami szerokopasmowego dostępu do internetu Grecja nadal utrzymuje się poniżej średniej UE, głównie ze względu na brak rozwoju usług elektronicznych. Działania powinny skoncentrować się na realizacji projektów o znaczeniu krajowym, które pozwolą rozszerzyć sieć szerokopasmową na większą liczbę miast oraz zapewnić szybkie łącza szerokopasmowe (światłowodowe) w większej liczbie budynków publicznych, co oznacza oszczędności w zakresie publicznych wydatków telekomunikacyjnych, oraz dla obywateli.

Wzrost wskaźnika nasycenia zależy od poszerzenia oferty usług elektronicznych. Priorytetowo należy potraktować sektory wskazane w protokole ustaleń. Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych powinno przynieść znaczne korzyści zarówno obywatelom, jak i finansom publicznym w sektorach takich jak opieka zdrowotna (np. e-recepta, interoperacyjność między ministerstwem zdrowia i szpitalami publicznymi), rejestr gruntów (np. dalsza digitalizacja praw własności do nieruchomości) i zamówienia publiczne (np. e-zamówienia). W sektorze przedsiębiorstw możliwości, jakie stwarzają usługi cyfrowe powinny zostać w pełni wykorzystane, np. do ułatwiania MSP wykorzystania Internetu do uzyskania dostępu do rynków międzynarodowych.

3.5. Źródła przyszłego wzrostu

3.5.1. Wykorzystanie potencjału sektora energetycznego na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia

Grecka polityka energetyczna może przyczynić się w znacznym stopniu do ożywienia gospodarczego kraju. Ponadto rozwój infrastruktury energetycznej, zapewniającej połączenie z pozostałą częścią regionu, spowoduje pobudzenie konkurencji i wzrost wydajności greckiego sektora energetycznego.

Jeśli chodzi o energię, Grecja stoi w obliczu prawdziwych wyzwań. Jest ona w dużym stopniu zależna od paliw kopalnych (węgiel brunatny pozostaje głównym źródłem produkowanej energii elektrycznej). Większość wysp jest odizolowana i uzależniona od generatorów dieslowych lub elektrowni zasilanych olejem. Ogólna efektywność wytwarzania energii elektrycznej jest jedną z najniższych w Europie. Sektor energetyczny zdominowany jest przez kilka przedsiębiorstw państwowych o niskiej wydajności; wciąż nie dokonano rozdzielenia elementów działalności. Odbiorcy przemysłowi skarżą się, że zmuszeni są płacić jedne z najwyższych cen energii w Europie, co zagraża ich konkurencyjności. Złaszcza w sektorze budowlanym są duże możliwości zwiększenia efektywności energetycznej.

Grecja może stać się prekursorem produkcji zrównoważonej energii. Niewiele państw europejskich posiada tak różnorodne odnawialne źródła energii: dużo wiatru i słońca, ale również źródła wodne, geotermalne i biomasa sprawiają, że Grecja ma możliwość wyforowania się na czoło producentów ekologicznej energii elektrycznej. Dzięki strategicznemu położeniu geograficznemu, jak również rozpoznawaniu morskich złóż

węglowodorów Grecja może stać się węzłem gazowym. Wdrożenie unijnych środków liberalizacji i wysiłki prywatyzacyjne powinny zapewnić większą konkurencyjność greckiego przemysłu.

Aby wykorzystać ten potencjał z korzyścią dla greckich odbiorców energii, ale także w ramach wspierania celów UE dotyczących bezpieczeństwa dostaw i zmiany klimatu, konieczna jest kontynuacja działań w wymienionych poniżej dziedzinach.

Prywatyzacja sektora gazu i energii elektrycznej stanowi okazję do zwiększenia ich wydajności. Proces prywatyzacji należy przeprowadzić sprawnie, tworząc równocześnie warunki, które umożliwią w niedalekiej przyszłości powstanie konkurencyjnych rynków. W dobrze funkcjonującej strukturze, przewidującej rzeczywiste rozdzielanie elementów działalności oraz pełne otwarcie rynków energii elektrycznej i gazu, mali i duzi producenci energii zyskują nowe możliwości inwestycyjne. Grecki sektor energetyczny stanie się dzięki temu dynamiczny i konkurencyjny i będzie przynosił korzyści gospodarcze wszystkim pozostałym sektorom gospodarki.

Sieci energetyczne i gazowe muszą zostać zmodernizowane. Ulepszenia w systemie magazynowania gazu oraz modernizacja rurociągów pozwolą Grecji na wykorzystanie swojego szczególnego położenia geograficznego i roli bramy do europejskiego rynku gazu. Połączenie sieci energetycznej większych wysp z lądem stałym oraz stworzenie wzajemnych połączeń między mniejszymi wyspami jest warunkiem wstępnym do wdrożenia na szeroką skalę elektrowni wiatrowych i instalacji fotowoltaicznych. Wzmocnienie sieci przesyłowej na lądzie stałym jest także konieczne, aby włączyć do systemu instalacje wytwarzające energię odnawialną na rynek krajowy oraz umożliwić eksport dużych ilości energii elektrycznej do reszty Europy. Grecja jest naturalnym krajem tranzytowym dla znacznej części gazu pochodzącego z basenu Morza Kaspijskiego i Morza Śródziemnego.

Program transeuropejskich sieci energetycznych (TEN-E) oraz proponowany instrument „Łącząc Europę” mogą odegrać znaczącą rolę w skupianiu i finansowaniu wysiłków w tym obszarze. Wyraźne sygnały o otwarciu i prawidłowym funkcjonowaniu greckiego sektora energetycznego oraz udostępnianiu infrastruktury na niedyskryminacyjnych warunkach przyczynią się również do przyciągnięcia prywatnych środków finansowych na tego rodzaju inwestycje.

Szerokie wdrożenie **odnawialnych źródeł energii** wymaga kompleksowej reformy programu wsparcia. Aby przyciągnąć potrzebne inwestycje, ramy będą musiały przestrzegać zasad opłacalności i stabilności finansowej. Aby wykorzystać swoją przewagę komparatywną, Grecja kładzie szczególny nacisk na rozwój źródeł energii słonecznej i wiatrowej. Po odzyskaniu zaufania inwestorów konkurencyjny sektor energii odnawialnej może rozwinąć się na wszystkich poziomach łańcucha wartości dodanej. Inicjatywa HELIOS mogłaby dodatkowo zwiększyć udział tego sektora we wzroście gospodarczym. Należy najpierw uruchomić kilka dużych instalacji fotowoltaicznych, początkowo na potrzeby konsumpcji krajowej, a w miarę rozwoju projektu i dostępności zdolności przesyłowych, wytworzona energia mogłaby być eksportowana do reszty Europy, co pomogłoby innym państwom członkowskim w osiągnięciu ich celów strategii 2020 z zachowaniem opłacalności.

Renowacja budynków publicznych i prywatnych ma kluczowe znaczenie dla osiągnięcia celów efektywności energetycznej, a równocześnie pozwala tworzyć miejsca pracy. Środki finansowe dostępne dla gospodarstw domowych w ramach programu „Exoikonomo” nie są w pełni wykorzystane i powinny zostać udostępnione MŚP. Niezbędne są dodatkowe

instrumenty do wspierania wysiłków podejmowanych w budynkach publicznych, transporcie miejskim i lokalnej infrastrukturze energetycznej. W tym zakresie proponowany instrument podziału ryzyka mógłby pomóc zmniejszyć ryzyko inwestycyjne w sektorze doposażania budynków, a tym samym pobudzić zatrudnienie i lokalny wzrost.

3.5.2. Promowanie trwałego wzrostu – ochrona środowiska i gospodarowanie odpadami

Gospodarowanie odpadami stałymi może w znacznym stopniu przyczynić się do poprawy jakości życia obywateli Grecji i rozwoju działalności gospodarczej. Pełne wdrożenie obowiązujących przepisów mogłoby stworzyć w Grecji tysiące miejsc pracy i znacznie zwiększyć roczny obrót sektora odpadów. Postępy w gospodarowaniu odpadami stałymi pozwolą również na zapewnienie zgodności z prawodawstwem UE w zakresie ochrony środowiska i uniknięcie ewentualnych kosztownych postępowań w sprawie naruszenia przepisów prawa.

Mimo że Grecja otrzymała już znaczne środki z funduszy strukturalnych UE na swoją podstawową infrastrukturę w tym sektorze, wciąż pozostaje w tyle, w szczególności jeśli chodzi o gospodarowanie odpadami stałymi i gospodarkę ściekową. W tym sektorze gospodarki, może nawet bardziej niż w jakimkolwiek innym, istnieje pilna potrzeba działania na rzecz przestrzegania dorobku prawnego UE w celu stworzenia niezbędnej infrastruktury zgodnej z normami UE.

W celu wywiązania się ze swoich zobowiązań wynikających z prawa UE i z orzeczeń Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości Grecja musi pilnie:

- a) wybudować obiekty unieszkodliwiania odpadów (tj. zakłady mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów, składowiska odpadów) oraz zamknąć i rekultywować wszystkie istniejące nielegalne i niekontrolowane wysypiska (jeśli chodzi o proces rekultywacji, współfinansowanie jest dostępne); oraz
- b) zbudować kilka zakładów oczyszczania ścieków komunalnych (przy czym szczególną uwagę należy poświęcić regionowi Attyki oraz innym dużym aglomeracjom miejskim, jak Saloniki, Patras itp.).

Ponadto należy zapewnić pełną zgodność z dwoma orzeczeniami sądowymi (jednym dotyczącym budowy miejskiej oczyszczalni ścieków w zachodniej Attyce, w regionie Thriassio Pedio – projektu współfinansowanego z funduszy strukturalnych UE, a drugim dotyczącym braku systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych w pięciu aglomeracjach wschodniej Attyki).

Dzięki jasności prawnej co do odpowiedzialności producenta (kwestia obecnie nieuwzględniona w ustawodawstwie greckim) Grecja może zyskać instrumenty gromadzenia zasobów niezbędnych do wdrożenia programów w zakresie selektywnej zbiórki i recyklingu. Postępy we wprowadzaniu podatków lub opłat za składowanie odpadów mogą także przyczynić się do bardziej efektywnego gospodarowania zasobami, tak jak i stosowanie systemów zachęt do zachowań prewencyjnych i uczestnictwa w selektywnej zbiórce (programy opłat proporcjonalnych do ilości odpadów, „pay-as-you-throw”).

Jak wspomniano powyżej, nowe przepisy w zakresie OOS (oceny oddziaływania na środowisko) w Grecji powinny doprowadzić do prostszych i bardziej skutecznych procedur. Nowa ustawa dotycząca pozwoleń środowiskowych została uwzględniona w protokole ustaleń oraz w średniookresowej strategii budżetowej. Ustawa ta została przyjęta we wrześniu

2011 r., a odnośne decyzje wykonawcze zostaną przyjęte w 2012 r. (pierwsza z nich została przyjęta w styczniu 2012 r. i odnosi się do klasyfikacji projektów, które mają być objęte oceną oddziaływania na środowisko/pozwoleniem). Nowa ustawa ma skrócić czas oczekiwania na uzyskanie pozwolenia, głównie dzięki wprowadzeniu konkretnych terminów na realizację poszczególnych administracyjnych kroków i etapów pośrednich procesu autoryzacji. Praktyka ta opiera się na doświadczeniach innych państwach członkowskich.

Różnorakie środki rolno-środowiskowe finansowane z budżetu EFRROW wspierają zrównoważony rozwój obszarów wiejskich na terytorium całej Grecji. Na ten cel przeznaczono już 720 mln EUR.

3.5.3. *Budowanie innowacyjnej gospodarki opartej na wiedzy*

Zgodnie z najnowszymi dostępnymi oficjalnymi danymi, w ostatnim dziesięcioleciu intensywność wydatków na badania i rozwój (B&R) w Grecji utrzymała się na poziomie 0,6% PKB (2007 r.), przy czym nakłady sektora prywatnego w tej dziedzinie były bardzo niskie, wzrastając nieznacznie z 0,15% w 2000 r. do 0,17% w 2007 r. Jednakże w ujęciu bezwzględnym ogólne inwestycje na B&R wzrosły znacząco w latach 2001–2007.

Głównym czynnikiem napędzającym grecki system badań i innowacji jest polityka spójności UE. W bieżącym okresie programowania 2007–2013, poza głównym krajowym programem operacyjnym, wsparcie na rzecz badań, innowacji i konkurencyjności przedsiębiorstw jest przewidziane w kilku programach regionalnych. Budżet programu podstawowego „Konkurencyjność i przedsiębiorczość” to łącznie 1,5 mln EUR, z czego 1,3 mln EUR pochodzi z polityki spójności UE. Program operacyjny obejmuje 3 cele strategiczne na lata 2007–2013, a badania naukowe i innowacje są jednym z głównych obszarów działania. Jednakże wskaźnik wykorzystania unijnych funduszy strukturalnych w dziedzinie badań jest niski, a środki mające zachęcić sektor prywatny do wykorzystywania funduszy w celu transformacji gospodarczej są niewystarczające.

Sektor prywatny ma niewielki udział w łącznych wydatkach na B&R, co odzwierciedla słabe zainteresowanie sektora przedsiębiorstw wiedzą opartą na badaniach naukowych. Również niska zdolność absorpcyjna sektora przedsiębiorstw jest zarówno przyczyną, jak i skutkiem niskiego zapotrzebowania na wiedzę. Ograniczony dostęp do kapitału, zwłaszcza dla nowych firm, wynikający z niechęci systemu finansowego do finansowania innowacji i ryzykownych inwestycji jest jednym z czynników utrudniających mobilizację zasobów na B&R.

Według unijnej tablicy wyników w zakresie badań i innowacji za rok 2011 **Grecja** należy do umiarkowanych innowatorów, a jej wyniki są poniżej średniej. Jej relatywnie mocne strony to zasoby ludzkie, istniejące powiązania, duch przedsiębiorczości i innowatorskie postawy, natomiast wśród słabości wymienić należy finanse i wsparcie, inwestycje przedsiębiorstw i aktywa intelektualne. Duży wzrost odnotowuje się w przypadku wzorów wspólnotowych, a stosunkowo duży spadek w zakresie wydatków innowacyjnych innych niż na badania i rozwój oraz eksportu usług wymagających specjalistycznej wiedzy.

Współpraca technologiczna, wyrażana stopniem współpatentowania, jest bardzo niewielka w porównaniu ze średnią UE. Ponad 65% wszystkich wniosków o udzielenie patentu pochodzi od jednego wynalazcy, czyli mniej niż 35% obejmuje współpracę. Spośród tych ostatnich 7,4% stanowią wspólne patenty z udziałem kraju spoza UE. Ten niski odsetek potwierdza konieczność ściślejszej współpracy oraz internacjonalizacji badań i innowacji.

Przyszłe wyzwania w tej dziedzinie obejmują:

- zapewnienie adekwatnych i wydajnych inwestycji publicznych na B&R oraz zwiększenie skuteczności wykorzystania unijnych funduszy strukturalnych poprzez skoncentrowanie się na szeregu klastrów i platform technologicznych;
- sfinalizowanie prac nad zintegrowanymi ramami prawnymi dla podmiotów działających w dziedzinie B&R i ich wdrożenie. Powinno to obejmować określenie głównego celu strategii „Europa 2020” w zakresie inwestycji na B&R i wieloletnie programowanie budżetowe;
- zadbanie o to, by fundusze strukturalne były wykorzystywane w sposób bardziej skuteczny i sprzyjający wzrostowi poprzez wspieranie inwestycji prywatnych na B&R w ramach wsparcia strategii inteligentnej specjalizacji.

3.5.4. *Wykorzystanie potencjału Grecji jako miejsca docelowego podróży turystycznych i kulturowych*

Grecja ma przewagę komparatywną w sektorze kultury i turystyki. Oba te sektory mają duży potencjał pobudzania wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy. Zabytki i obiekty archeologiczne działają jak bieguny, wokół których może rozwijać się działalność gospodarcza. Należy szybko opracować strategię, pozwalającą zbadać i osiągnąć większy efekt synergii między kulturą, turystyką, przedsiębiorczością, systemem kształcenia, sektorami opieki zdrowotnej i gastronomii oraz inwestować w nowe technologie (wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych do promowania greckich skarbów kultury) w celu podniesienia atrakcyjności cenowej Grecji i ugruntowania jej pozycji jako miejsca docelowego wysokiej jakości podróży turystycznych, ze zwróceniem szczególnej uwagi na turystykę przyjazną dla środowiska.

Turystyka jest jednym z najważniejszych sektorów gospodarki greckiej, zarówno pod względem wzrostu gospodarczego jak i zatrudnienia. W 2011 r. bezpośredni udział branży podróży i turystyki w PKB Grecji wyniósł 12,6 mld EUR (5,6% całkowitego PKB, wartość ta dla UE wynosi 2,9%). Sektory te reprezentowały bezpośrednio 332 000 miejsc pracy, czyli 8,0% całkowitego zatrudnienia w kraju (3,2% w UE), a jeśli doliczyć zatrudnienie pośrednie, wartości te sięgały 768 000 miejsc pracy, czyli 18,4% całkowitego zatrudnienia (8,4% w UE). Grecji nie w pełni udało się jednak przyciągnąć turystów z rynków wschodzących. Sezon turystyczny to głównie miesiące letnie, a turyści odwiedzający Grecję wydają stosunkowo mniej pieniędzy niż turyści udający się do konkurencyjnych miejsc podróży turystycznych.

Grecką branżę turystyczną można rozwijać w różny sposób, w tym poprzez następujące działania:

- Zwiększanie popytu turystycznego: głównym celem działań podejmowanych w tej dziedzinie jest przedłużenie sezonu turystycznego, umożliwianie ludziom wyjazdu na wakacje, jak również zwiększenie liczby turystów (głównie spoza UE). Ponieważ Grecja cieszy się łagodnym klimatem przez cały rok, jest bardzo dobrze przygotowana do przyjmowania turystów poza głównym sezonem. Główne inicjatywy mające na celu pobudzenie popytu turystycznego w UE obejmują inicjatywę Calypso na rzecz turystyki socjalnej, inicjatywę 50 tys. turystów lub „niskiego sezonu” (mającą na celu zwalczanie sezonowego charakteru turystyki) oraz portal internetowy mający przyciągnąć turystów spoza UE.
- Informowanie o docelowych miejscach podróży i ich promocje: główne działania obejmują modelowe ośrodki turystyczne Europy (EDEN), promujące rozwój

zrównoważonej turystyki w małych, zyskujących popularność docelowych miejscach podróży, rozwój tematycznych szlaków kulturowych (tj. szlak drzew oliwnych) i rozpowszechnianie turystyki rowerowej w UE.

- Zorganizowanie platformy dla wymiany najlepszych praktyk: Komitet Doradczy ds. Turystyki stanowi forum dyskusyjne dla przedstawicieli państw członkowskich UE z dziedziny turystyki. Grecja może korzystać z najlepszych praktyk innych państw członkowskich.
- Przedłużenie sezonu turystycznego, zróżnicowanie produktów turystycznych oraz poprawa jakości oferowanych usług w celu przyciągnięcia zamożniejszych turystów powinny być główną siłą napędową rozwoju greckiej branży turystycznej.

3.6. Wzmocnienie administracji publicznej oraz systemu sądowego

3.6.1. Nowoczesna administracja publiczna dla nowej gospodarki

Obecnie greckiej administracji publicznej brakuje stabilnych, skoordynowanych i posiadających uprawnienia struktur, które mogłyby zapewnić niezbędne poczucie własnej odpowiedzialności i rozliczalności za reformy wyszczególnione w drugim programie dostosowania gospodarczego i opisane w niniejszym komunikacie. Jest ona więzieniem kompleksowych ram prawnych, co ma negatywny wpływ na wszystkie aspekty usług publicznych i gospodarki. Administracja za bardzo koncentruje się na tworzeniu ustaw, zamiast na ich wdrażaniu.

UE wspiera program reform administracyjnych w Grecji, między innymi za pośrednictwem programu Europejskiego Funduszu Społecznego o budżecie 505 mln EUR. Głównym celem tego programu jest podniesienie jakości polityki publicznej poprzez modernizację ram regulacyjnych i reformę struktur i procedur. Planowane działania obejmują między innymi szandarowe projekty dotyczące ustanowienia we właściwych ministerstwach jednostek planowania i budżetowania, ich organizacji i funkcjonowania, reorganizacji administracji podatkowej i celnej, reorganizacji greckiego głównego urzędu rachunkowego oraz standaryzacji procedur wykonawczych nowego kodeksu etyki służby cywilnej.

Aby grecka administracja stała się nowoczesna i była w stanie wspierać zmodernizowaną i dynamiczną gospodarkę, należy zagwarantować większą skuteczność, rozliczalność i rzetelność jej struktur oraz uprościć procesy decyzyjne. Protokół ustaleń przewiduje, że modernizacja administracji publicznej zostanie zakończona w grudniu 2012 r. W tym celu ustanowiono podlegającą premierowi grupę sterującą wysokiego szczebla ds. transformacji (utworzoną w lutym 2012 r.), która nadzorować będzie realizację reform administracyjnych. W styczniu 2012 r. Francja i Grecja podpisały we współpracy z grupą zadaniową protokół ustaleń, otwierając drogę do wdrożenia reform administracji centralnej. Rząd niemiecki rozpoczął świadczenie pomocy technicznej na rzecz reformy administracyjnej na szczeblu lokalnym i regionalnym.

Niezbędny jest silny ośrodek decyzyjny zapewniający rzeczywistą koordynację międzyresortową – protokół ustaleń do drugiego programu dostosowania gospodarczego przewiduje zrealizowanie tego założenia do maja 2012 r. Zapewni on lepsze wytyczne i bardziej strategiczną wizję w całej administracji centralnej poprzez poprawę i przyspieszenie koordynacji działań między ministerstwami, zmianę obecnych pionowych i wewnątrz-resortowych postaw oraz mediację na temat aktualnych zagadnień międzyresortowych.

Struktura ta będzie miała zasadnicze znaczenie dla wdrożenia wszystkich procesów reform na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia oraz decyzji wydawanych przez grupę sterującą wysokiego szczebla ds. przemiany.

Grecja musi także stworzyć w każdym właściwym ministerstwie struktury skutecznego monitorowania procedur administracyjnych (w tym wydatków, kontroli wewnętrznej i audytu, zarządzania zasobami ludzkimi oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych) w perspektywie stosowania wspólnych zasad i ujednoliconych procedur przed końcem 2012 r.

Wszystkie zasady spójności i skuteczności, będące podstawą reformy administracji na szczeblu centralnym, będą musiały zostać powielone na poziomie regionalnym i lokalnym w celu wsparcia wzrostu i zatrudnienia na wszystkich szczeblach gospodarki. W kwietniu 2012 r. Niemcy i Grecja, we współpracy z grupą zadaniową, podpisały protokół ustaleń, zawierający harmonogram wdrożenia reformy w dziedzinach takich jak podniesienie skuteczności władz gminnych i regionalnych w zakresie gospodarki przestrzennej, rozwój obszarów wiejskich oraz poprawa nadzoru w tym zakresie, a także wzmacnianie zdolności władz lokalnych do skutecznego planowania, opracowania, wdrażania i monitorowania programów inwestycyjnych.

Aby zapewnić jak najskuteczniejsze wykorzystanie tych środków i zwiększyć przejrzystość gospodarki, niezbędne jest zwalczanie nadużyć finansowych i korupcji. Grecja powinna przygotować przy wsparciu Komisji strategię zwalczania nadużyć finansowych, obejmującą wszystkie aspekty dochodów i wydatków publicznych, w tym pod kątem ochrony interesów finansowych UE. Pomoże to odbudować zaufanie i stworzyć sprawiedliwe i równe szanse. Równocześnie skuteczne zwalczanie nadużyć finansowych i korupcji, w tym zwalczanie przemytu na granicach, przyczyni się do dalszej stabilizacji dochodów Grecji.

Sektor rządowy w Grecji korzysta obecnie z technologii informatycznych w bardzo ograniczonym stopniu. Poprawa sytuacji pozwoliłaby na przyspieszenie procedur, racjonalizację procesów i zwiększenie przejrzystości dla administracji i przedsiębiorstw. Władze greckie rozpoczęły realizację projektów w kilku ważnych dziedzinach administracji elektronicznej, takich jak planowanie zasobów przedsiębiorstwa (ERP) (finanse i zarządzanie zasobami ludzkimi), zarządzanie relacjami z klientami i e-zamówienia. Władze Grecji zamierzają wdrożyć te projekty w priorytetowych sektorach finansów, reformy administracyjnej i opieki zdrowotnej. Wprowadzenie administracji elektronicznej powinno odbywać się równocześnie z reformą procedur administracyjnych i stanowić jej uzupełnienie.

Przywrócenie wiarygodności statystyk urzędowych stanowi zasadniczy element umowy społecznej, która umożliwi stabilizację Grecji. Chociaż od 2009 r. poczyniono znaczne postępy, dla greckiego społeczeństwa statystyki pozostają kontrowersyjną kwestią. Odbudowa zaufania do statystyk będzie wymagać pełnego wdrożenia planu działania zawartego w zobowiązaniu dotyczącym wiarygodności w dziedzinie statystyk, podpisanym w dniu 29 lutego przez rząd grecki, Komisję i zatwierdzonym przez Parlament. Oznacza to konieczność przeglądu prawa statystycznego oraz zapewnienie krajowemu urzędowi statystycznemu niezbędnych zasobów finansowych i kadrowych.

3.6.2. Przywrócenie zaufania do systemu sądowego

Dysfunkcyjne sądownictwo stanowi przeszkodę dla rozwoju gospodarczego Grecji i narusza struktury społeczne kraju. System umożliwia wszelkiego rodzaju dłużnikom – w tym osobom unikającym płacenia podatków – uchylenie się od odpowiedzialności według własnego

uznania, ponieważ wiedzą oni, że tylko najbardziej zdeterminowani wierzyciele będą ich ścigać na drodze sądowej czy egzekucji należności. Setki tysięcy zaległych spraw w sądach i długie oczekiwanie na wyznaczenie terminu rozprawy to najbardziej widoczne oznaki nieprawidłowego funkcjonowania greckiego wymiaru sprawiedliwości. Doprowadziło to do ogólnego poczucia „bezprawia” wśród greckiego społeczeństwa. Władze greckie wykazały wyraźną chęć zmiany tej sytuacji oraz podjęcia znacznych wysiłków w celu stworzenia skutecznego i dostępnego dla obywateli i przedsiębiorstw sądownictwa. Trwa kompleksowy i bardzo potrzebny przegląd systemu sądowego. Reformy te mają na celu przywrócenie zaufania do funkcjonowania państwa greckiego i jego instytucji oraz przyczynienie się do ożywienia gospodarczego.

Rząd grecki wyznaczył sobie szereg celów w zakresie likwidacji zaległych spraw podatkowych przed sądami administracyjnymi oraz do zmniejszenia liczby zaległych spraw cywilnych. Podjął się również propagowania alternatywnych metod rozwiązywania sporów w celu uwolnienia zasobów w sądach oraz przyczynienia się do stworzenia kultury postępowań niespornych, a także znalezienia bardziej opłacalnych sposobów rozwiązywania problemów i konfliktów. Komisja współpracuje w tej dziedzinie z władzami greckimi i zainteresowanymi stronami.

Dopóki potencjalni inwestorzy nie będą wierzyć, że greckie sądownictwo jest skuteczne, rzetelne i zdolne chronić ich prawa, jest mało prawdopodobne, aby podejmowali oni ważne decyzje inwestycyjne. Dalsze działania zmierzające do znalezienia skutecznych sposobów odzyskiwania wierzytelności Skarbu Państwa i uproszczenie ram prawnych dla transakcji dotyczących nieruchomości zwiększą zaufanie inwestorów i jednocześnie przyczynią się do zwiększenia dochodów państwa. Nowoczesny system e-sprawiedliwości przyczyni się do przyspieszenia procedur i zwiększenia ich przejrzystości, a użytkownicy będą mogli odczuć istotne korzyści pod względem czasu i skuteczności systemu wymiaru sprawiedliwości oraz większej wydajności urzędników sądowych. Racjonalizacja i reorganizacja sądów pierwszej instancji przyniesie nie tylko oszczędności, lecz także przybliży wymiar sprawiedliwości obywatelom, czyniąc z tych sądów miejsca kontaktowe z wymiarem sprawiedliwości dla większości ogólnych spraw z nim związanych, z jakimi stykają się obywatele (np. uwierzytelnianie dokumentów, prawo rodzinne oraz sprawy spadkowe itp.).

Nowoczesne prawo upadłościowe ma kluczowe znaczenie dla ułatwienia nieefektywnym przedsiębiorstwom bezproblemowego opuszczenia rynku, a rentownym przedsiębiorstwom – restrukturyzacji. Reforma postępowania upadłościowego jest jedną z dziedzin, która wymaga szczególnej uwagi, i Komisja jest gotowa współpracować w tym zakresie z rządem greckim.

3.7. Zwalczanie społecznych skutków kryzysu

Już przed kryzysem wskaźnik ubóstwa w Grecji był jednym z najwyższych w UE. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem i wykluczenia społecznego wśród ludności Grecji wyniósł w 2010 r. 27,7% i plasował się powyżej średniej UE (23,5%). Wskaźnik ubóstwa osób pracujących w 2010 r. był w Grecji drugim z najwyższych w UE. Głęboka recesja gospodarcza spowodowała wzrost poziomu ubóstwa oraz społecznego i mieszkaniowego wykluczenia, a także uderzyła w dochód rozporządzalny (spadek o 9,3% w 2010 r.). Wzrasta liczba bezdomnych wśród rodzin z dziećmi oraz wśród młodzieży, a także wśród rosnącej rzeszy nielegalnych migrantów, co jeszcze bardziej nasila problemy. Należy podjąć pilne działania w celu zaradzenia tym problemom.

Komisja współpracuje z władzami greckimi w celu zredukowania niedopuszczalnie wysokiego poziomu bezrobocia wśród młodzieży. Aby skoncentrować wsparcie finansowe tam, gdzie jest ono najbardziej potrzebne, finansowanie mogłyby zostać przesunięte na środki na rzecz zwiększenia zatrudnienia wśród młodzieży. Obecnie środki te obejmują pomoc w nabywaniu pierwszego doświadczenia zawodowego; dotowanie ofert krótkoterminowej pracy w sektorze prywatnym lub w podmiotach należących do władz lokalnych; rozszerzanie praktyk zawodowych i możliwości stażu dla studentów i absolwentów; promowanie przekwalifikowania zawodowego lub podwyższania kwalifikacji; pobudzanie przedsiębiorczości, w tym również przedsiębiorczości społecznej; i odbywanie okresów studiów za granicą.

Dodatkowa kwota 200-250 mln EUR mogłaby zostać udostępniona do ponownego przydziału w tej dziedzinie, co potencjalnie mogłoby przyczynić się do utworzenia tysięcy miejsc pracy.

Istnieje szereg innych krótkoterminowych priorytetów, które wymagają natychmiastowych działań. Europejski Fundusz Społeczny może przyczynić się do poprawy funkcjonowania rynku pracy, wzmocnienia powiązań między kształceniem i szkoleniami a rynkiem pracy, rozwoju kapitału ludzkiego i zwalczania rozpowszechnionego zjawiska pracy nierejestrowanej. Publiczne służby ds. zatrudnienia powinny zostać wzmocnione, aby mogły oferować lepsze usługi dla rosnącej liczby osób bezrobotnych. Potrzebne są bardziej skuteczne i celowe inwestycje w aktywną politykę rynku pracy, należy również prowadzić bardziej systematyczną ocenę skuteczności aktywnych instrumentów rynku pracy. Należy dać pierwszeństwo działaniom skierowanym do najsłabszych grup społeczeństwa (niskowykwalifikowanych bezrobotnych, osób przedwcześnie kończących naukę szkolną, osób starszych, długotrwale bezrobotnych, migrantów i mniejszości itp.).

Fundusze strukturalne UE można także wykorzystać do stworzenia i sfinansowania zintegrowanej strategii rewitalizacji obszarów miejskich, pozwalającej walczyć z ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Aby zapobiec marginalizacji społecznej oraz wyposażyć najsłabsze grupy społeczeństwa w umiejętności niezbędne do wchodzenia lub powrotu na rynek pracy, należy wdrożyć krajową strategię uczenia się przez całe życie, przedstawioną w 2011 r. Powinno to obejmować umożliwienie osobom uczącym się w sposób nietradycyjny szerszego dostępu do systemów kształcenia i szkolenia poprzez zaangażowanie regionalnych i lokalnych społeczności, jak również instytucji szkolnictwa wyższego.

Poprawa dostępu do zatrudnienia, w szczególności poprzez zwiększone wsparcie finansowe dla przedsiębiorczości (skoncentrowane zwłaszcza na nowych innowacyjnych produktach i usługach) oraz szersze subsydiowanie wynagrodzeń w przypadku zatrudniania krótkoterminowego, zwłaszcza osób z grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, powinny tymczasowo zredukować istniejące presje, a osobom najbardziej dotkniętym przez kryzys umożliwić utrzymanie się na rynku pracy. Dzięki rozwojowi gospodarki społecznej powstaną również nowe możliwości zatrudnienia przez przedsiębiorców społecznych i innowatorów w kluczowych sektorach, takich jak opieka społeczna, usługi dla bezrobotnych, rozwój lokalny i społecznościowy, produkcja i dystrybucja żywności i efektywność energetyczna.

3.8. Zarządzanie w dziedzinie migracji i azylu

Dzięki członkostwu Grecji w strefie Schengen obywatele Grecji mają możliwość swobodnego przemieszczania się do innych krajów, a podróżni – przyjazdu do Grecji. Ta swoboda poruszania się napędza sektor podróży, turystyki i biznesu, z korzyścią dla gospodarki. Od kilku lat jednak Grecja musi stawiać czoła silnej presji migracyjnej związanej z napływem nielegalnych migrantów, która, w połączeniu z obecnym kryzysem gospodarczym, ma bardzo negatywne skutki społeczne i gospodarcze i zagraża sprawnemu funkcjonowaniu strefy Schengen. Sytuacja humanitarna niektórych migrantów i azylantów szkodzi wizerunkowi Grecji i nie jest zgodna z jej długotrwałą tradycją przestrzegania praw człowieka i gościnności.

W celu rozwiązania tego problemu Grecja musi kontynuować reformę swojej polityki w dziedzinie migracji i azylu i skutecznie zarządzać swoimi granicami zewnętrznymi. Odpowiednie ramy działań już istnieją, a mianowicie plan działania w sprawie zarządzania kwestiami migracji i azylu i plan działania „Schengen-Grecja”. Plany te muszą teraz zostać wdrożone, w tym poprzez przyjęcie i wdrożenie norm w dziedzinie migracji i azylu, które są zgodne z obowiązującym prawem UE oraz zobowiązaniami międzynarodowymi Grecji. Grecja musi poprawić sytuację humanitarną migrantów i azylantów na granicy grecko-tureckiej i w Atenach oraz zwiększyć zdolności przyjmowania nielegalnych migrantów i azylantów, przy czym szczególną uwagę należy poświęcić najsłabszym grupom. Powinna ona również tworzyć niezbędne zdolności w dziedzinie dobrowolnych powrotów, zapewniające pełne poszanowanie praw podstawowych. Pod tym względem istnieje znaczny niewykorzystany potencjał, ponieważ wielu migrantów ugrzęzło w Grecji, nie mając rzeczywistej możliwości integracji, i byłoby zainteresowanych powrotem do swoich krajów pochodzenia.

Unia Europejska przeznaczyła także znaczące wsparcie finansowe dla systemów azylowego i migracyjnego oraz systemu zarządzania granicami zewnętrznymi oraz na zajęcie się konsekwencjami humanitarnymi presji, jakiej poddawany jest kraj z racji napływu dużych grup nielegalnych migrantów i azylantów. Grecja jest jednym z głównych beneficjentów programu „Solidarność i zarządzanie przepływami migracyjnymi”.